

■ БУХГАЛТЕРІЯ: ■ ■ БЮДЖЕТ ■

№ 47–48 (483–484)

грудень 2023 року

**ПЕРЕМОГА
ЗА НАМИ!
ВСЕ БУДЕ
УКРАЇНА!**

Код передплатника для консультацій у грудні 2023 року – 9920

СТРІЧКА НОВИН

3

ДОКУМЕНТИ ТА КОМЕНТАРИ

Нормативно-правові акти

Звітність

Альона Кісельова

Зміни до Порядку складання бюджетної звітності: застосовуємо, починаючи зі звітності за січень 2024 року..... 6

(коментар до наказу МФУ від 15.11.2023 № 632)

СТАТТІ

Відчуження майна

Людмила Линник

Відчуження державного та комунального майна: хто, коли і як? Частина 1. Приватизація..... 8

Коли минає потреба в використанні того чи іншого майна, а подекуди й через відсутність можливості його утримувати та/або через недоцільність використання, бюджетні установи та органи управління майном державної та комунальної власності доходять висновку, що таке майно треба продати. Способи відчуження державного та комунального майна розглянемо в цій статті та статті на с. 15 цього номера. А в одному з наступних номерів розглянемо бухгалтерську сторону цього питання.

Людмила Линник

Відчуження державного та комунального майна: хто, коли і як? Частина 2. Порядок № 803..... 15

Як ми вже зазначили в попередньому матеріалі (див. с. 8), є й інший варіант відчуження державного майна. Це Порядок № 803. Порядок відчуження об'єктів комунальної власності розробляють і затверджують відповідні органи місцевого самоврядування. Порядок № 803 вони можуть взяти за основу.

Оплата праці

Людмила Балла

Оплата праці — 2024: актуальні показники прийдешнього року..... 18

На порозі новий 2024 рік. Він готує певні зміни в оплаті праці працівників бюджетних установ. Тож у цій статті розберемо, до чого готуватися в прийдешньому році.

Держслужба

Людмила Балла

Оплата праці державних службовців та працівників держорганів: що підготував 2024 рік?..... 22

В 2024 році в оплаті праці держслужбовців держорганів, які провели Класифікацію посад, чекають чималі зміни. І це не тільки можливе підвищення розміру зарплати.

(листи МФУ від 12.12.2023 № 08020-08-6/34382 та від 16.11.2023 № 08040-11-3/31395)

Звітність

Альона Кісельова

Річна звітність у питаннях і відповідях..... 27

Завершується поточний 2023 рік, а для бухгалтерів починається чи не найгаражчіша пора, коли треба зробити завершальні розрахунки і зустріти не тільки новий рік, а й період складання річної звітності. Щоб полегшити роботу наших передплатників, ми розглянули найбільш проблемні звітні питання і на прикладах розібрали найпопулярніші з них.

Публічні закупівлі

Людмила Линник

Завершуємо закупівельний 2023 рік, готуємося до закупівель-2024..... 33

Наприкінці року замовники підбивають підсумки закупівель поточного року та планують свою закупівельну діяльність на наступний рік. Традиційно і ми збираємо всі нормативні нюанси у цій сфері та представляємо статтю-нагадування про необхідні кроки в цьому напрямку. На що звернути увагу цього року, розкажемо в матеріалі.

ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК

Заклади освіти

Олена Макарук

Вчитель початкових класів буде викладати предмет «Захист Вітчизни»: що з категорією та званням?..... 42

Олена Макарук

Два інклюзивні класи в опорній школі, а один — у філії: чи має право директор на доплату?..... 43

Стипендії

Алла Головка

Стипендія студенту ЗФПО (коледжу), який є особою з інвалідністю по зору: проблемні питання..... 45

Заклади освіти

Алла Головка

Мистецька школа має залишок коштів із надходжень, отриманих як плата за навчання дітей: на що можна використати?..... 47ПЕРЕДПЛАТНИКА ДЛЯ КОНСУЛЬТАЦІЙ
У ГРУДНІ 2023 РОКУ

9920

Головний редактор
Вітковська О. М.Засновник і видавець газети
ТОВ «Видавнича група «АС»Редакція:
а/с 110, м. Київ, 03186
тел.: +38 (067) 574-60-03Електронна пошта:
bb@ibuhgalter.net
сайт: www.ibuhgalter.netЕлектронна версія:
www.ibuhgalter.netВідділ передплати:
тел. 0 800 300 395Реєстраційне свідоцтво:
КВ №20040-9840Р від 01.07.2013 р.Передплатний індекс:
українська мова 68905

Ціна договірної

Періодичність виходу: 4 рази на місяць

© ТОВ «Видавнича група «АС»

Повне або часткове
відтворення авторських матеріалів,
розміщених у газеті
«Бухгалтерія: бюджет», допускається
тільки з письмового дозволу
ТОВ «Видавнича група «АС»

ПОВНА ПЕРЕВІРКА Е-ДЕКЛАРАЦІЙ ПО-НОВОМУ: НАЗК ЗАТВЕРДИЛО ВІДПОВІДНИЙ ДОКУМЕНТ

На підставі Закону України від 20.09.2023 № 3384-IX з 12.10.2023 зі ст. 51³ Закону «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 № 1700-VII, яка регулює повну перевірку декларацій, вилучено слово «обов'язкова» зі словосполучення «обов'язкова повна перевірка». Тобто повна перевірка декларацій службових осіб, які займають відповідальне та особливо відповідальне становище, не є обов'язковою. Натомість НАЗК уповноважено визначити порядок відбору декларацій для проведення повної перевірки та черговість такої перевірки.

Наказом від 07.12.2023 № 284/23 Агентство затвердило відповідний документ — *Порядок відбору декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, для проведення повної перевірки та черговості такої перевірки на підставі оцінки ризиків* (далі — *Порядок № 284*).

Для проведення повної перевірки відповідно до п. 3 *Порядку № 284* відбираються декларації у порядку черговості на підставі оцінки ризиків:

1) декларація службової особи, яка займає (займала) відповідальне та особливо відповідальне становище, суб'єкта декларування, який займає (займав) посаду,

пов'язану з високим рівнем корупційних ризиків, перелік яких затверджується НАЗК;

2) у декларації, поданій іншим суб'єктом декларування, виявлено невідповідності (ризика) за результатами логічного та арифметичного контролю;

3) отримано інформацію від фізичних та юридичних осіб, із медіа та інших джерел про можливе відображення у декларації недостовірних відомостей, у тому числі у декларації, щодо якої наявна довідка про результати проведення автоматизованої перевірки декларації.

Пунктом 7 *Порядку № 284* встановлено черговість перевірки (чотири рівні) відібраних декларацій в разі попереднього підтвердження інформації щодо недостовірності даних в деклараціях.

Про включення декларації до черги декларацій, відібраних для проведення їх повної перевірки, суб'єкта декларування повідомляє уповноважена особа НАЗК за допомогою програмних засобів Реєстру через персональний електронний кабінет у Реєстрі.

Порядок № 284 набирає чинності з дня офіційного оприлюднення (на момент підготовки номера не оприлюднений).

ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ ФОРМУВАННЯ ПЗ ТА ПК БЮДЖЕТНИМИ УСТАНОВАМИ — ПЛАТНИКАМИ ПДВ У РАЗІ ОДНОЧАСНОГО ВИКОРИСТАННЯ ПРИДБАНИХ ТОВАРІВ/ПОСЛУГ В ОПОДАТКОВУВАНИХ ТА НЕ ОПОДАТКОВУВАНИХ ПДВ ОПЕРАЦІЯХ, У ТОМУ ЧИСЛІ ТИХ, ЩО ЗВІЛЬНЕНІ ВІД ОПОДАТКУВАННЯ

Податківці на офіційному сайті повідомили про таке.

З метою забезпечення окремими платниками, діяльність яких повністю або частково пов'язана із постачанням товарів/послуг (послуги освіти, медичні послуги тощо), операції з постачання яких не оподатковуються ПДВ (звільнені, не є об'єктом оподаткування ПДВ), своєчасного та в повному обсязі виконання податкових обов'язків в частині ПДВ ДПС інформує.

Якщо бюджетна установа зареєстрована платником ПДВ, то для такої установи діють загальні правила оподаткування та обліку ПДВ. Бюджетні установи можуть здійснювати діяльність, пов'язану, зокрема, з наданням платних послуг, які звільнені від оподаткування ПДВ, постачанням товарів/послуг, що оподатковуються ПДВ, та провадити діяльність, що фінансується за кошти бюджету і не вважається господарською, оскільки спрямована не на отримання доходів, а на виконання законодавчо визначених функцій установи.

Правові основи оподаткування ПДВ встановлено розділом V та підрозділом 2 розділу XX ПКУ.

Правила формування податкових зобов'язань і податкового кредиту з ПДВ та складання податкових накладних/розрахунків коригування до податкових накладних і їх реєстрації в Єдиному реєстрі податкових накладних (далі — ЄРПН) встановлено ст. 187, 198 і 201 розд. V ПКУ, і вони є обов'язковими для всіх платників ПДВ незалежно від того, яку форму правління має платник (приватна, державна, комунальна) та які операції він здійснює (звільнені від оподаткування ПДВ чи оподатковувані).

Зокрема, положеннями п. 187.1 ПКУ визначено, що датою виникнення податкових зобов'язань з ПДВ за операціями з постачання товарів/послуг визначається дата, яка припадає на податковий період, протягом якого відбувається будь-яка з подій, що сталася раніше:

- а) дата зарахування коштів від покупця/замовника;
- б) дата відвантаження товарів/дата оформлення документа, що засвідчує факт постачання послуг.

Водночас п. 187.7 ПКУ визначено, що датою виникнення податкових зобов'язань у разі постачання товарів/послуг з оплатою за рахунок бюджетних коштів є дата зарахування таких коштів на рахунок платника податку в банку/небанківському надавачу платіжних послуг або дата отримання відповідної компенсації у будь-якій іншій формі, включаючи зменшення заборгованості такого платника податку за його зобов'язаннями перед бюджетом.

При здійсненні операцій з постачання товарів/послуг (у тому числі звільнених від оподаткування ПДВ) платник податку зобов'язаний відповідно до пп. 201.1 та 201.3 ст. 201 розд. V ПКУ скласти податкову накладну та зареєструвати її в ЄРПН у встановлений ПКУ термін.

Відповідно до п. 198.3 ПКУ нарахування податкового кредиту здійснюється незалежно від того, чи такі товари/послуги та основні фонди почали використовуватися в оподатковуваних операціях у межах провадження господарської діяльності платника податку протягом звітного податкового періоду, а також від того, чи здійснював платник податку оподатковувані операції протягом такого звітного податкового періоду.

Для покупця товарів/послуг підставою для нарахування сум податку, що відносяться до податкового кредиту, є податкова накладна, складена та зареєстрована в ЄРПН платником податку, який здійснює операції з постачання товарів/послуг (п. 201.10 ПКУ).

Тож якщо бюджетна установа — платник ПДВ здійснювала операції з придбання товарів/послуг, то незалежно від того, почали такі товари/послуги використовуватися в оподатковуваних операціях у межах провадження господарської діяльності чи ні, вона має дотримуватись вимог ПКУ щодо формування податкового кредиту! Відповідно, суми ПДВ за отриманими та зареєстрованими в ЄРПН податковими накладними мають відображатися у відповідному розділі податкової декларації з ПДВ незалежно від напряму (операцій) використання таких придбаних товарів/послуг.

Водночас слід мати на увазі, що за товарами/послугами, необоротними активами, придбаними/виготовленими з ПДВ для їх використання в операціях, звільнених від оподаткування ПДВ, платник податку зобов'язаний нарахувати податкові зобов'язання згідно з п. 198.5 ПКУ. База оподаткування в такому разі визначається відповідно до п. 189.1 ПКУ.

У разі якщо придбані та/або виготовлені товари/послуги, необоротні активи частково використовуються в оподатковуваних операціях, а частково — ні, платник податку зобов'язаний нарахувати податкові зобов'язання згідно з п. 199.1 ПКУ. База оподаткування в такому разі також визначається відповідно до п. 189.1 ПКУ.

При нарахуванні податкових зобов'язань згідно з пп. 198.5 та 199.1 ПКУ платник податку зобов'язаний скласти не пізніше останнього дня звітного (податкового) періоду і зареєструвати в ЄРПН на суму нарахованих податкових зобов'язань окремо за кожним пунктом зведені податкові накладні.

Отже, якщо платники використовують (повністю чи частково) придбані товари/послуги в операціях, звільнених від оподаткування ПДВ, то у них виникає обов'язок нарахувати податкові зобов'язання відповідно до п. 198.5 / п. 199.1 ПКУ та скласти і зареєструвати в ЄРПН відповідні податкові накладні у встановлений ПКУ термін.

Зокрема, в разі якщо придбані платником ПДВ товари/послуги, за якими суми податку були включені до складу податкового кредиту, призначаються для використання або починають використовуватися у звільнених від оподаткування ПДВ операціях, то у такого платника податку (зокрема якщо такі придбані товари/послуги оплачені за рахунок бюджетних коштів) виникає обов'язок щодо нарахування податкових зобов'язань з ПДВ за правилами, визначеними п. 198.5 ПКУ.

Також за нормами цих статей бюджетні установи нараховують податкові зобов'язання по товарах/послугах, використаних в неоподатковуваних операціях (у діяльності, що фінансується за кошти бюджету і не вважається господарською та спрямована на виконання законодавчо визначених функцій установи).

У разі якщо придбані платником ПДВ товари/послуги, за якими суми податку були включені до складу податкового кредиту, використовуються частково в оподатковуваних ПДВ (надання нерухомого майна в оренду) і частково — у звільнених від оподаткування ПДВ та тих, що не оподатковуються ПДВ, операціях, то у такого платника податку виникає обов'язок щодо нарахування податкових зобов'язань з ПДВ за правилами, визначеними п. 199.1 ПКУ.

Інформуючи про зазначене, ДПС вважає за необхідне додатково звернути увагу платників на таке.

В разі придбання товарів/послуг, які одночасно використовуються в оподатковуваних і звільнених від оподаткування операціях, формування податкового кредиту здійснюється з огляду на весь обсяг придбання на підставі зареєстрованих в ЄРПН податкових накладних.

Надалі незалежно від того, чи сформував платник податку — покупець податковий кредит, у такого платника податку за наявності зареєстрованих в ЄРПН поставальником податкових накладних виникає обов'язок нарахування податкових зобов'язань відповідно до п. 198.5 ПКУ (якщо такі товари/послуги використано в звільнених

від оподаткування ПДВ операціях повністю) або відповідно до п. 199.1 ПКУ (якщо такі товари/послуги частково використано в звільнених від оподаткування ПДВ операціях, а частково — в оподатковуваних).

Податкові накладні, складені у зв'язку з нарахуванням таких податкових зобов'язань, підлягають обов'язковій реєстрації в ЄРПН у встановлені ПКУ терміни.

У разі порушення терміну реєстрації (відсутності реєстрації) в ЄРПН таких податкових накладних застосовуються штрафи, передбачені ПКУ для несвоєчасної (відсутності) реєстрації податкових накладних в ЄРПН.

МІНЕКОНОМІКИ ЗАТВЕРДИЛО ПРИМІРНУ ФОРМУ ДОГОВОРУ ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ СУСПІЛЬНО КОРИСНИХ РОБІТ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

Нещодавно в *Порядок залучення працездатних осіб до суспільно корисних робіт в умовах воєнного стану, затверджений постановою КМУ від 13.07.2011 № 753*, були внесені зміни (див. «Бухгалтерія: бюджет», № 42/2023, с. 4), відповідно до яких Примірну форму договору про організацію суспільно корисних робіт та їх фінансування затверджує Мінекономіки.

На виконання цих зміни Мінекономіки *наказом від 07.12.2023 № 18816* затвердило *Примірну форму договору про організацію суспільно корисних робіт та їх фінансування*.

Нагадаємо, що питання організації та оплати таких видів робіт (саме на період воєнного стану) ми розглядали в газеті «Бухгалтерія: бюджет», № 39/2022, с. 22.

МЕТОДРЕКОМЕНДАЦІЇ З ОБЛІКУ ПРИМУСОВО ВІДЧУЖЕНОГО МАЙНА

Наказом Міноборони від 05.09.2023 № 544 затверджено *Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку примусово відчуженого або вилученого майна в умовах воєнного стану*. Вони визначають порядок ведення бухгалтерського обліку майна, яке примусово відчужене або ви-

лучене військовими частинами та установами Збройних Сил України та Державної спеціальної служби транспорту відповідно до *Закону України «Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану»*.

ФОРМУВАННЯ БАЗОВОЇ МЕРЕЖІ ЗАКЛАДІВ КУЛЬТУРИ: Є ЗМІНИ

Постановою КМУ від 01.12.2023 № 1261 внесено зміни до *Порядку формування базової мережі закладів культури, затвердженого постановою КМУ від 24.10.2012 № 984* (далі — *Порядок № 984*).

1. Встановлено, що в населених пунктах, де створено військові адміністрації, переліки закладів базової мережі місцевого рівня **формується відповідною військовою адміністрацією населеного пункту та затверджуються начальником такої військової адміністрації**.

2. Новим п. 5¹ *Порядку № 984* передбачено, що під час воєнного стану переліки закладів базової мережі місцевого рівня формуються відповідними обласними, Київською міською військовими адміністраціями та затверджуються начальниками таких військових адміністрацій.

3. Новим п. 9¹ *Порядку № 984* встановлено, що під час воєнного стану інформація про склад базової мережі оновлюється щороку шляхом:

- подання до 20 березня виконавчими органами сільських, селищних, міських рад, військовими адміністраціями

населених пунктів (у разі їх створення), районними у м. Києві військовими адміністраціями переліків закладів базової мережі місцевого рівня, затверджених відповідними радами, начальниками військових адміністрацій, відповідній обласній, Київській міській військовій адміністрації в електронній формі у форматі Excel за формою згідно з додатком;

- подання до 1 травня центральними органами виконавчої влади (ЦОВВ), обласними, Київською міською військовими адміністраціями переліків закладів базової мережі загальнодержавного/місцевого рівня Держмістечтв в електронній формі у форматі Excel за формою згідно з додатком;
- складення до 15 червня Держмістечтв узагальної інформації про перелік закладів базової мережі загальнодержавного/місцевого рівня та розміщення її на своєму офіційному вебсайті.

4. *Пункт 10 Порядку № 984* викладено в новій редакції. Так, заклад культури чи заклад освіти сфери культури **може бути виключений з базової мережі внаслідок припинення юридичної особи в результаті реоргані-**

 <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=457861c6-3ac0-48bf-872d-88239082ef2c&title=PriniatoNakazMinisterstvaEkonomikiUkrainiproZatverdzhenniaPrimirnoiFormiDogovoruProOrganizatsiiuSuspilnoKorisnikhRobitTaYikhFinansuvannia>

зації або ліквідації чи ліквідації філії або структурного підрозділу юридичної особи.

Виключення з базової мережі допускається **за умови**, що надання населенню культурних послуг забезпечить інший заклад культури чи заклад освіти сфери культури в межах території відповідної територіальної громади з дотриманням вимог щодо доступності та якості культурних послуг. Виключення не може призводити до зниження рівня доступності населенню культурних послуг або погіршення якості їх надання.

Виключення закладу культури чи закладу освіти сфери культури з базової мережі:

- загальнодержавного рівня здійснюють ЦОВВ, які відповідно до абз. 2 п. 2 цього Порядку затверджують переліки закладів базової мережі загальнодержавного рівня;
- місцевого рівня — органи/посадові особи, які відповідно до пп. 4, 5 і 5¹ цього Порядку затверджують переліки закладів базової мережі місцевого рівня.

Виключення з базової мережі закладу культури чи закладу освіти сфери культури здійснюється щодо:

- закладу культури чи закладу освіти сфери культури **виключно за погодженням у місячний строк з МКІП та відповідним ЦОВВ**, що забезпечує формування державної політики у сферах, до яких належить діяльність відповідного закладу;

- закладу культури, який провадить професійну діяльність у галузі кінематографії, виключно за погодженням у місячний строк з Держкіно.

Виключення з базової мережі закладу культури чи закладу освіти сфери культури, органом управління якого є один із ЦОВВ, не потребує погодження таким органом.

Органи виконавчої влади або органи місцевого самоврядування подають клопотання з обґрунтуванням необхідності виключення з базової мережі закладу культури чи закладу освіти сфери культури до відповідного ЦОВВ, в якому зазначається інформація, визначена в п. 10 Порядку № 984.

Постанова № 984 набирає чинності з дня опублікування (на момент підготовки номера не опубліковано).

 Звітність

ЗМІНИ ДО ПОРЯДКУ СКЛАДАННЯ БЮДЖЕТНОЇ ЗВІТНОСТІ: ЗАСТОСОВУЄМО, ПОЧИНАЮЧИ ЗІ ЗВІТНОСТІ ЗА СІЧЕНЬ 2024 РОКУ

Альона Кісельова,

консультант газети «Бухгалтерія: бюджет»

(коментар до наказу МФУ «Про внесення змін до Порядку складання бюджетної звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, звітності фондами загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування» від 15.11.2023 № 632)

1

Порядок складання бюджетної звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, звітності фондами загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування, затверджений наказом МФУ від 24.01.2012 № 44.

Коментованим *наказом* внесено зміни до *Порядку* № 44¹, які набудуть чинності з **1 січня 2024 року**, але не раніше дня офіційного його опублікування.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Установи складають звітність з урахуванням змін, внесених цим *наказом*, починаючи **зі звітності за січень 2024 року**. Це вказано в п. 4 коментованого наказу. Отже, враховувати внесені зміни слід починаючи зі звітності

за січень 2024 року, яка буде подаватися в лютому того ж року.

Скажемо відразу, що загалом зміни незначні, зокрема:

- підкориговано термінологію, наприклад слова «електронному вигляді» замінено словами «електронній формі»;
- у додатках до *Порядку* № 44 слова «Керівник» та «Головний бухгалтер» замінити словами «Керівник (уповноваже-

на посадова особа)» та «Головний бухгалтер (спеціаліст, на якого покладено виконання обов'язків бухгалтерської служби)» відповідно. Це правильно, адже в установі може бути не створено бухгалтерську службу на чолі з головбухом, а облік може вести тільки бухгалтер одноосібно.

Зауважимо, що внесені зміни, зокрема й у термінології, будуть автоматично внесені в форми «АС-звітності», тож додаткової роботи бухгалтерам це не додасть.

Заміна ж окремих термінів ніяк не впливає на сутність звітних форм. А ось доповнення, внесені в **додаток 3** і **додаток 7** до Порядку № 44, є важливими і потребують окремого розгляду.

Додаток 3 Як і раніше, **Звіт про надходження і використання коштів, отриманих за іншими джерелами власних надходжень (форма № 4-2д, № 4-2м)** (додаток 3 до Порядку № 44), складається бюджетними установами та одержувачами бюджетних коштів, які відповідно до законодавства уповноважені розпорядниками бюджетних коштів на виконання заходів та використовують надходження, що отримують бюджетні установи.

Але тепер у ньому передбачено зазначити ще і таку інформацію, як **дохід від отримання 30 % дивідендів (доходу)**, нарахованих на акції (частки) господарських товариств, у статутних капіталах яких є майнові права інтелектуальної власності, виключні майнові права на які належать державним науковим установам (крім державних наукових установ оборонно-промислового комплексу), державним університетам, академіям, інститутам. Зазначені зміни внесені до абз. 11 п. 2 розд. III «Порядок заповнення форм бюджетної звітності» Порядку № 44.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! При цьому власне форму Звіту про надходження і використання коштів, отриманих за іншими джерелами власних надходжень (форма № 4-2д, № 4-2м) коментованим наказом викладено в новій редакції. І для внесення в неї відповідної інформації (щодо дивідендів) передбачено рядок 050.

Додаток 7 Форма «Звіт про заборгованість за бюджетними коштами (форма № 7д, № 7м)» (додаток 7 до Порядку № 44) зазнала дещо більших змін, і найсуттєвіші з них стосуються місячної звітності.

Коментованим наказом повністю виключено абз. 10 п. 3 розд. III «Порядок заповнення форм бюджетної звітності» Порядку № 44, який вказував на те, що рядки з 400 до 580 додатка 7 у місячній бюджетній звітності не заповнюються. Як наслідок, також виключено надрядковий знак «¹» у додатку 7 в такій самій інтерпретації.

Дійсно, раніше в місячній звітності із заборгованості за бюджетними коштами за формою № 7д, м установи не розшифровували капітальні видатки, а наводили загальну суму в ряд. 390 за КЕКВ 3000 «Капітальні видатки».

Оскільки вимогу не заповнювати рядки з 400 по 580 додатка 7 тепер прибравли, то, починаючи зі звітування за січень 2024 року, **треба буде наводити інформацію за статтею «Капітальні видатки» більш детально — аналогічно тому, як це було у квартальній та річній звітності.**

ДО ВІДОМА. В січні 2024 року, подаючи до Казначейства звіт за формою додатка 7 до Порядку № 44 станом на 01.01.2024, його слід заповнювати ще по-старому, тобто наводити загальну суму в ряд. 390 за КЕКВ 3000 «Капітальні видатки» **без деталізації.**

Свою чергою, надрядковий знак «²» додатка 7 тепер **замінено** надрядковим знаком «¹» після слова «Разом».

Коментованим наказом доповнено також абз. 6 п. 3 розд. III, який стосується відображення інформації щодо доходів спецфонду. Відтепер у ряд. 010 «Доходи» додатка 7 треба наводити інформацію щодо заборгованості за доходами від надходження 30 % дивідендів (доходу), нарахованих на акції (частки) господарських товариств, у статутних капіталах яких є майнові права інтелектуальної власності, виключні майнові права на які належать державним науковим установам (крім державних наукових установ оборонно-промислового комплексу), державним університетам, академіям, інститутам.

Б

ВІДЧУЖЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ТА КОМУНАЛЬНОГО МАЙНА: ХТО, КОЛИ І ЯК? ЧАСТИНА 1. ПРИВАТИЗАЦІЯ

Людмила Линник,
юрист газети «Бухгалтерія: бюджет»

Коли минає потреба у використанні того чи іншого майна, а подекуди й через відсутність можливості його утримувати та/або через недоцільність використання, бюджетні установи та органи управління майном державної та комунальної власності доходять висновку, що таке майно треба продати. Способи відчуження державного та комунального майна розглянемо в цій статті та статті на с. 15 цього номера. А в одному з наступних номерів розглянемо бухгалтерську сторону цього питання.

ПРИВАТИЗАЦІЯ: СТИСЛО ПРО ГОЛОВНЕ

Як відомо, 07.03.2018 набрав чинності Закон № 2269, який замінив низку приватизаційних законів, що діяли в 90-х та на початку 2000-х років. Відтоді приватизація великих об'єктів, об'єктів незавершеного будівництва та мала приватизація державного і комунального майна врегульовані одним законодавчим актом.

Відповідно до п. 22 ч. 1 ст. 1 Закону № 2269 приватизація державного або комунального майна (далі — приватизація) — це **платне відчуження** майна, що перебуває в державній або комунальній власності, на користь фізичних та юридичних осіб, які відповідно до цього Закону можуть бути покупцями.

Тож як відбувається таке відчуження та яка роль бюджетних установ у цьому процесі, розкажемо далі.

Суб'єкти приватизації Суб'єктами приватизації є (ст. 6 Закону № 2269):

1) **державні органи приватизації**. Єдину систему державних органів приватизації становлять ФДМУ, його регіональні відділення та представництва у районах і містах, органи приватизації в АР Крим (ч. 1 ст. 7 Закону № 2269);

2) **місцеві ради, органи приватизації територіальних громад**. Відповідно до ч. 6 ст. 3 Закону № 2269 приватизацію майна, що перебуває у комунальній власності, здійснюють **органи місцевого самоврядування — місцеві ради, органи приватизації територіальних громад**. Тобто місцева рада може сама займатись цим процесом чи утворити орган приватизації або покласти його функції на відповідний самостійний структурний підрозділ (наприклад, управління комунального майна і приватизації тощо).

При цьому в разі утворення такого органу його функції та функції відповідної місцевої ради у процесі приватизації **мають бути чітко прописані в місцевому порядку приватизації комунального майна, затвердженому рішенням такої ради**, адже власником комунального майна є саме місцева рада і, як видно з аналізу норм Закону № 2269 та Закону про МС, **сама вона ухвалює ключові й остаточні рішення в процесі приватизації**. Так само саме місцева рада є стороною-продавцем в разі укладення відповідного договору купівлі продажу.

Тож, аби встановити єдину прозору процедуру включення об'єктів комунальної власності до відповідних переліків, місцевим радам **доцільно б було розробити власні порядки приватизації майна**, які не змінювали б встановлених Законом № 2269 правил, а лише уточнювали б деякі процедурні питання на кшталт зазначеного вище.

Однак ДРС щодо цього питання висловлює протилежні думки. Зокрема, на сайті служби є роз'яснення¹, де ДРС допускає наявність місцевого порядку, але в листі від 14.07.2023 № 2857/20-23 висловлює зовсім іншу думку.

ЦИТАТА. «Відповідно до статті 1 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» (далі — Закон про місцеве самоврядування) **право комунальної власності** — право територіальної громади володіти, доцільно, економно, ефективно користуватися і розпоряджатися на свій розсуд і в своїх інтересах майном, що належить їй, як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування.

¹ https://www.drs.gov.ua/regulatory_policy/roz-yasnennya-shhodo-pidgotovky-organamy-mistsevogo-samovryaduvannya-proektiv-rishen-shhoregulyuyut-pytannya-pryvatyzatsiyi-vidchuzhennya-majna-komunalnoyi-vlasnosti/

Згідно із пунктом 30 частини першої статті 26 Закону про місцеве самоврядування виключно на пленарних засіданнях сільської, селищної, міської ради вирішується питання прийняття рішень, зокрема, щодо відчуження **відповідно до закону** комунального майна.

Правові, економічні та організаційні основи приватизації державного і комунального майна регулює Закон України «Про приватизацію державного і комунального майна» (далі — Закон про приватизацію).

Відповідно до пунктів 22 та 26 частини першої статті 1 Закону про приватизацію приватизація державного або комунального майна (далі — приватизація) — платне **відчуження майна**, що перебуває у державній або комунальній власності, на користь фізичних та юридичних осіб, які відповідно до цього Закону можуть бути покупцями, а рішення про приватизацію рішення, що приймається органами приватизації щодо кожного об'єкта приватизації шляхом видання наказу. Частиною шостою статті 3 Закону про приватизацію визначено, що **приватизація (відчуження) майна, що перебуває у комунальній власності, здійснюється органами місцевого самоврядування відповідно до вимог цього Закону**. Зокрема, статтями 10–21 Закону про приватизацію визначений порядок та способи приватизації.

Водночас реалізація положень Закону про приватизацію здійснюється з дотриманням принципів приватизації, визначених частиною другою статті 2 цього Закону, зокрема законності, продажу об'єктів приватизації **з урахуванням особливостей таких об'єктів**.

Отже, законодавством України не передбачено повноважень органів місцевого самоврядування щодо затвердження ними будь-яких положень про порядок приватизації (відчуження) комунального майна.

Відповідно до частини другої статті 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Підсумовуючи наведене вище, проект рішення не узгоджується з вимогами статті 4 Закону, зокрема, з принципом

доцільності — обґрунтована необхідність державного регулювання господарських відносин з метою вирішення існуючої проблеми».

(витяг з листа ДРС
від 14.07.2023 № 2857/20-23)

Чи дійсно це так? У відповідь на це питання Мінінфраструктури в листі від 28.08.2023 № 14241/33/10-23 зазначає таке.

ЦИТАТА. «Систему та гарантії місцевого самоврядування в Україні, засади організації та діяльності, правовий статус і відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування визначають Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» (далі — Закон) та Конституція України.

Відповідно до статті 143 Конституції України територіальні громади села, селища, міста безпосередньо або через утворені ними органи місцевого самоврядування управляють майном, що є в комунальній власності.

Згідно з частиною третьою статті 16 Закону матеріальною і фінансовою основою місцевого самоврядування є рухоме і нерухоме майно, доходи місцевих бюджетів, інші кошти, земля, природні ресурси, що є у комунальній власності територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах, а також об'єкти їхньої спільної власності, що перебувають в управлінні районних і обласних рад.

Від імені та в інтересах територіальних громад права суб'єкта комунальної власності здійснюють відповідні ради.

Відповідно до частини першої статті 60 Закону територіальним громадам сіл, селищ, міст, районів у містах належить право комунальної власності на рухоме і нерухоме майно, доходи місцевих бюджетів, інші кошти, землю, природні ресурси, підприємства, установи та організації, в тому числі банки, страхові товариства, а також пенсійні фонди, частку в майні підприємств, житловий фонд, нежитлові приміщення, заклади культури, освіти, спорту, охорони здоров'я, науки, соціального обслуговування та інше майно і майнові права, рухомі та нерухомі об'єкти, визначені відповідно до закону як об'єкти права комунальної власності, а також кошти, отримані від їх відчуження.

Право комунальної власності територіальної громади захищається законом на рівних умовах з правами власності інших суб'єктів. Об'єкти права комунальної власності не можуть бути вилучені у територіальних громад і передані іншим суб'єктам права власності без згоди безпосередньо територіальної громади або відповідного рішення ради чи уповноваженого нею органу, за винятком випадків, передбачених законом.

Абзацом першим пункту 30 частини першої статті 26 Закону визначено, що виключно на пленарних засіданнях сільської, селищної, міської ради вирішуються питання щодо відчуження відповідно до закону комунального майна; затвердження місцевих програм приватизації, а також переліку об'єктів комунальної власності, які не підлягають приватизації; визначення доцільності, порядку та умов приватизації об'єктів права комунальної власності; вирішення питань про придбання в установленому законом порядку приватизованого майна, про включення до об'єктів комунальної власності майна, відчуженого у процесі приватизації, договір купівлі-продажу якого в установленому порядку розірвано або визнано недійсним, прийняття рішення про здійснення державно-приватного партнерства щодо об'єктів комунальної власності, у тому числі на умовах концесії, про створення, ліквідацію, реорганізацію та репрофілювання підприємств, установ та організацій комунальної власності відповідної територіальної громади.

Також статтею 29 Закону визначено повноваження виконавчих органів сільських, селищних, міських рад щодо управління, в межах визначених радою, комунальною власністю.

Згідно з частиною п'ятою статті 60 Закону органи місцевого самоврядування від імені та в інтересах територіальних громад відповідно до закону здійснюють правомочності щодо володіння, користування та розпорядження об'єктами права комунальної власності, в тому числі виконують усі майнові операції, можуть передавати об'єкти права комунальної власності у постійне або тимчасове користування юридичним та фізичним особам, укладати договори в рамках державно-приватного партнерства, у тому числі концесійні договори, здавати їх в оренду,

продавати і купувати, використовувати як заставу, вирішувати питання їхнього відчуження, визначати в угодах та договорах умови використання та фінансування об'єктів, що приватизуються та передаються у користування і оренду.

Доцільність, порядок та умови відчуження об'єктів права комунальної власності визначаються відповідною радою. Доходи від відчуження об'єктів права комунальної власності зараховуються до відповідних місцевих бюджетів і спрямовуються на фінансування заходів, передбачених бюджетами розвитку».

(витяг із листа Мінінфраструктури від 28.08.2023 № 14241/33/10-23)

В результаті Мінінфраструктури в листі від 28.08.2023 № 14241/33/10-23 робить висновок, що законодавством про місцеве самоврядування передбачено, що ОМС при виконанні власних повноважень наділені **внутрішньою автономією самостійно вирішувати питання місцевого значення, зокрема й щодо управління комунальним майном від імені та в інтересах тергромади**, і відповідно до ст. 71 Закону про МС тергромади, органи та посадові особи місцевого самоврядування **самостійно реалізують надані їм повноваження**. Органи виконавчої влади, їхні посадові особи не мають права втручатися в законну діяльність органів та посадових осіб місцевого самоврядування, а також вирішувати питання, віднесені Конституцією України, цим та іншими законами до повноважень органів та посадових осіб місцевого самоврядування, крім випадків виконання делегованих їм радами повноважень та в інших випадках, передбачених законом.

Водночас сільські, селищні, міські ради **наділено виключною компетенцією:**

1) відповідно до п. 30 ч. 1 ст. 26 Закону про МС, зокрема, ухвалення рішень щодо відчуження відповідно до закону комунального майна, затвердження місцевих програм приватизації, а також переліку об'єктів комунальної власності, які не підлягають приватизації; визначення доцільності, **порядку** та умов приватизації об'єктів права комунальної власності та

2) відповідно до п. 31 ч. 1 ст. 26 Закону про МС щодо ухвалення рішень про передачу іншим органам окремих повноважень щодо управління майном, яке належить до комунальної власності відповідної територіальної громади, визначення меж цих повноважень та умов їх здійснення.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! І якщо в першому випадку можна погодитись з ДРС (якщо рада є органом приватизації, то діє за алгоритмом, передбаченим *Законом № 2269*), то у випадку передачі повноважень органом приватизації одному зі своїх виконавчих органів **без визначення меж і умов здійснення таких повноважень в окремому документі не обійтись**.

Крім того, *ст. 29 Закону про МС* визначено повноваження виконавчих органів сільських, селищних, міських рад щодо управління **в межах, визначених радою**, комунальною власністю. А де рада має визначити такі межі, як не в окремому рішенні? Тож якщо обираєте цей варіант, то готуйтеся посперечатись із ДРС, обґрунтовуючи свою позицію *ч. 3 ст. 6 Закону № 2269 та п. 31 ч. 1 ст. 26, ст. 29 Закону про МС*.

Покупці Покупцями об'єктів приватизації можуть бути:

- 1) громадяни України, іноземні громадяни;
- 2) юридичні особи, зареєстровані на території України, крім передбачених частиною другою цієї статті;
- 3) юридичні особи інших держав.

Не можуть бути покупцями особи, визначені *ч. 2 ст. 8 Закону № 2269*.

Об'єкти приватизації До об'єктів державної і комунальної власності, що підлягають приватизації, належать **усі** об'єкти права державної і комунальної власності, крім тих, приватизація яких прямо заборонена *ч. 2 та 3 ст. 4 Закону № 2269* та іншими законами України.

З метою раціонального та ефективного застосування способів приватизації об'єкти приватизації поділяються на об'єкти **малої** приватизації та об'єкти **великої** приватизації (*ч. 1 ст. 5 Закону № 2269*).

Класифікацію об'єктів приватизації наведено в *ст. 5 Закону № 2269*.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Відповідно до *ч. 2 ст. 5 Закону № 2269* до об'єктів **малої приватизації належить окреме майно, зокрема й рухоме майно**.

Згідно з *п. 2 ст. 181 ЦКУ* рухомими речами (майном) є речі (майно), які можна вільно переміщувати у просторі. Відповідно до визначення *п. 3 Національного стандарту № 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав»*, затвердженого постановою КМУ від 10.09.2003

№ 1440, **рухоме майно** — це матеріальні об'єкти, які можуть бути переміщеними без заповідання їм шкоди. До рухомого майна належить майно у матеріальній формі, яке не є нерухомістю. Тож це можуть бути, наприклад, устаткування, обладнання, електронні пристрої, одяг, антикваріат, твори мистецтва, меблі, зброя, тварини тощо.

Отже, якщо теоретично заклад, на балансі якого є, наприклад, тварини, вирішити відчужити їх з тих чи інших причин, то зробити це він має за процедурою, передбаченою *Законом № 2269*. Не спростовує такої думки і ФДМУ в листі від 08.06.2023 *№ 10-19-14220*.

ЦИТАТА. «Відповідно до частини другої статті 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Повноваження та порядок діяльності Фонду визначені законами України «Про Фонд державного майна України», «Про приватизацію державного і комунального майна» (далі — Закон), «Про управління об'єктами державної власності» та іншими актами законодавства.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про Фонд державного майна України» Фонд є центральним органом виконавчої влади із спеціальним статусом, що реалізує державну політику у сфері приватизації, оренди, використання та відчуження державного майна, управління об'єктами державної власності, у тому числі корпоративними правами держави щодо об'єктів державної власності, що належать до сфери його управління, а також у сфері державного регулювання оцінки майна, майнових прав та професійної оціночної діяльності.

Статтею 5 Закону України «Про Фонд державного майна України» визначено повноваження Фонду, зокрема у сфері приватизації державного майна. Так, абзацом десятим пункту 2 частини першої цієї статті визначено, що Фонд здійснює продаж державного майна в процесі його приватизації.

Разом з тим зазначаємо, що відповідно до статті 3 Закону приватизація (відчуження) майна, що перебуває у кому-

нальній власності, здійснюється органами місцевого самоврядування відповідно до вимог цього Закону.

Слід зазначити, що згідно з частиною четвертою статті 11 Закону перелік об'єктів комунальної власності, що підлягають приватизації, ухвалюється місцевою радою. Включення нових об'єктів до цього переліку здійснюється шляхом ухвалення окремого рішення щодо кожного об'єкта комунальної власності.

Принагідно зазначаємо, що засади організації та діяльності, правового статусу і відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування регулюються Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні».

(витяг із листа ФДМУ від 08.06.2023 № 10-19-14220)

Підкреслюємо: водночас залишається чинним *Порядок № 803*, зміни до якого вносились і в 2022 році. Він також передбачає продаж підприємствами і установами майна, але вже самостійно за погодженням з органом управління.

Однак кого він стосується та як застосовується, читайте в матеріалі на с. 15.

Мала приватизація Відповідно до ч. 2 ст. 5 Закону № 2269 до об'єктів малої приватизації належать:

- 1) єдині майнові комплекси;
- 2) окреме майно (рухоме та нерухоме);
- 3) об'єкти незавершеного будівництва;
- 4) об'єкти соціально-культурного призначення;
- 5) пакети акцій акціонерного товариства, утвореного у процесі приватизації або корпоратизації, акції (частки), що належать державі у статутному капіталі господарських товариств, інших господарських організацій і підприємств, заснованих на базі об'єднання майна різних форм власності та розташованих на території України або за її межами, крім пакетів акцій акціонерних товариств, що належать до об'єктів великої приватизації;
- 6) інші об'єкти, що не належать до об'єктів великої приватизації.

За нормами Закону № 2269 державні і комунальні активи вартістю до 250 млн грн (а саме об'єкти малої приватизації) відчужуються через електронну систему ProZorro. З цією метою КМУ ухвалив (набрали чинності **05.06.2018**):

- постанову № 432, що визначає процедуру вибору переможця за результатами

електронного аукціону, розмір і правила оплати участі в аукціоні;

- постанову № 433.

За функціонування електронної торговельної системи (далі — ЕТС), а також системи відбору операторів і авторизації електронних майданчиків відповідає ДП «ПРОЗОРО. ПРОДАЖІ», яке є її адміністратором.

Велика приватизація До об'єктів великої приватизації відповідно до ч. 3 ст. 5 Закону № 2269 належать об'єкти державної або комунальної власності (єдині майнові комплекси державних підприємств та пакети акцій (часток) суб'єктів господарювання, у статутному капіталі яких більше 50% акцій (часток) належать державі), вартість активів яких згідно з даними фінансової звітності за останній звітний рік перевищує **250 млн грн**.

Продаж об'єктів великої приватизації регламентовано ст. 19 Закону № 2269. Нею, зокрема, передбачено, що особливості продажу об'єктів великої приватизації, які перебувають у комунальній власності, можуть бути встановлені рішенням відповідної місцевої ради. Однак продажу такі об'єкти підлягають на аукціоні з умовами. При цьому умови продажу об'єктів великої приватизації комунальної власності затверджуються місцевими радами в порядку, встановленому КМУ, з урахуванням вимог цього Закону (ч. 6 ст. 19 Закону № 2269).

17.11.2018 набрав чинності *Порядок № 950*. Відповідно до п. 2 *Порядку № 950* умови продажу об'єктів великої приватизації комунальної власності розробляються аукціонною комісією, утвореною органами приватизації тергромад протягом 10 р. дн. із дня ухвалення рішення про приватизацію.

Примірний перелік зобов'язань покупця в умовах продажу наведено в п. 3 *Порядку № 950*. При цьому вони можуть бути скорочені або доповнені іншими зобов'язаннями з урахуванням особливостей діяльності такого об'єкта.

Загальний порядок приватизації визначено ст. 10 Закону № 2269.

До речі, мала приватизація є найпоширенішою формою приватизації. Тож далі зупинимось на її основних етапах.

Формування та затвердження переліків На державному рівні органи, уповноважені управляти відповідним майном, здійснюють аналіз діяльності суб'єктів господарювання і щороку до 1 жовтня подають держорганам приватизації пропозиції щодо включення об'єктів держвласності до переліку

об'єктів, що підлягають приватизації на наступний рік, разом із висновками щодо прогнозованої суми надходження коштів від приватизації. Такі строки визначено ч. 5 ст. 11 Закону № 2269.

ДО ВІДОМА. Установи, заклади та й загалом балансоутримувачів не зазначено серед можливих ініціаторів включення тих чи інших об'єктів до переліків на приватизацію. Це прерогатива органів управління майном. Виходить, все, що має зробити установа (заклад), — це довести таку потребу органу управління майном.

Органи управління протягом відведеного періоду також виявляють і відстежують майно, яке безпосередньо не бере участі у виконанні завдань таких органів та підпорядкованих їм закладів і установ, майно, що не увійшло до статутних капіталів господарських товариств, майно, що його не використовують більше трьох років у виробничій діяльності та не планують використовувати. Щодо об'єктів соціально-культурного призначення надають пропозиції щодо строку збереження профілю діяльності або можливості їх перепрофілювання.

Перелік об'єктів великої приватизації державної власності, що підлягають приватизації, затверджується КМУ за поданням ФДМУ. Переліки об'єктів малої приватизації державної власності, що підлягають приватизації, затверджуються ФДМУ (ч. 2, 3 ст. 11 Закону № 2269).

Ініціювати приватизацію об'єктів **комунальної** власності можуть органи приватизації, уповноважені органи управління майном та покупці (ч. 1 ст. 11 Закону № 2269). Нагадаємо: місцеві ради особливості ініціативи та порядку формування переліків комунального майна мають визначати у місцевих порядках. Однак, оскільки приватизація майна передбачає надходження до бюджету, які слід передбачити в рішенні про місцевий бюджет, строки, зазначені вище, є оптимальними й для формування переліку комунального майна.

Перелік об'єктів комунальної власності, що підлягають приватизації, затверджує відповідна місцева рада, керуючись ч. 4 ст. 11 Закону № 2269 та п. 30 ч. 1 ст. 26 Закону про МС.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Включення нових об'єктів до переліків об'єктів, що підлягають приватизації, і державної, і комунальної власності здійснюється шляхом ухвалення **окремого** рішення щодо кожного об'єкта.

Переліки об'єктів, що підлягають приватизації, та інформація про об'єкти, щодо яких ухвалено рішення про приватизацію, підлягають обов'язковому оприлюдненню.

Опублікування інформації про ухвалення рішення про приватизацію об'єкта державної власності здійснюється протягом 5 р. дн. із дня видання державним органом приватизації відповідного наказу на офіційному вебсайті ФДМУ (абз. 2 ч. 1 ст. 12 Закону № 2269). Інформація про приватизацію об'єкта комунальної власності підлягає оприлюдненню на офіційних сайтах місцевих рад та в ЕТС протягом 5 р. дн. із дня ухвалення місцевою радою рішення про затвердження переліку або внесення змін до нього (абз. 3 ч. 1 ст. 12 Закону № 2269).

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Закон № 2269 не містить прямої вказівки про включення до переліків майна, що підлягає приватизації, безхазяйного майна та відумерлої спадщини, що перейшли у власність територіальних громад у встановленому ЦКУ порядку. Водночас зазначений Закон не містить і спростувань.

Теоретично ці об'єкти можна віднести до інших об'єктів. Але, забігаючи наперед, слід нагадати, що відповідно до п. 33 ч. 1 ст. 64 БКУ кошти від продажу безхазяйного майна та відумерлої спадщини належать до доходів загального фонду місцевих бюджетів, а кошти від продажу майна комунальної власності відповідно до п. 5 ч. 1 ст. 71 БКУ — до доходів бюджету розвитку відповідних місцевих бюджетів. За таких обставин, на нашу думку, процедуру та перелік відчуження безхазяйного майна і відумерлої спадщини місцеві ради мають розробити окремо, можливо, взявши за основу лише приватизаційні правила.

Проведення аукціону та укладення договору Стаття 13 Закону № 2269 визначає два способи приватизації державного та комунального майна: **аукціон і викуп**. Приватизація об'єктів малої приватизації здійснюється виключно на аукціонах (ч. 1 ст. 15 Закону № 2269). Підставами для викупу є лише обставини, передбачені ч. 8 ст. 15, ст. 16 та 18 Закону № 2269.

Для продажу об'єктів малої приватизації протягом 10 р. дн. із дня ухвалення рішення про приватизацію об'єкта утворюють аукціонну комісію у складі не менше 5 осіб та затверджують положення про неї відповідно до Положення № 486.

Аукціонна комісія розробляє умови продажу об'єктів приватизації, що затверджуються органами приватизації, та визначає їхню стартову ціну. Стартову ціну об'єкта малої приватизації визначає аукціонна комісія на рівні балансової вартості об'єкта (активів об'єкта) малої приватизації. У разі відсутності балансової вартості об'єкта (активів об'єкта) малої приватизації таку вартість аукціонна комісія встановлює на підставі експертної оцінки.

Електронний аукціон проводять відповідно до *постанови № 432* та договору, що укладається між організатором аукціону з операторами електронних майданчиків, обраними відповідно до *постанови № 433*, не раніше ніж через 20 днів, але не пізніше 35 днів після опублікування інформаційного повідомлення про приватизацію об'єктів малої приватизації.

Протокол про результати електронного аукціону формується та оприлюднюється електронною торговою системою автоматично в день завершення аукціону в електронній формі.

Опублікування інформації про результати Інформацію про результати продажу об'єкта (дані про покупця: для фізичної особи — прізвище, ім'я, по батькові; для юридичної особи — назва, ціна, за якою придбано об'єкт приватизації) публікують на офіційному вебсайті місцевої ради, в ЕТС протягом 10 р. дн. після затвердження органом приватизації результатів продажу. Але, зауважимо, що прямо такий обов'язок передбачено *ч. 5 ст. 21 Закону № 2269* лише для держмайна. Обов'язковому оприлюдненню відповідно до *ч. 2 цієї стат-*

ті Закону підлягають лише переліки об'єктів, що підлягають приватизації, та інформація про об'єкти, щодо яких ухвалено рішення про приватизацію.

Ухвалення рішення про завершення приватизації Під час приватизації об'єкта шляхом його продажу на аукціоні між продавцем і покупцем укладається відповідний **договір купівлі-продажу**. Покупець, який підписав договір купівлі-продажу, сплачує ціну не пізніше, ніж протягом 30 днів із дня підписання договору. За несплату коштів протягом 30 днів нараховується неустойка. Несплата коштів протягом 60 днів із дня укладення договору купівлі-продажу є підставою для розірвання такого договору (*ч. 3 ст. 24 Закону № 2269*).

Кошти, одержані від продажу, зараховуються до місцевого бюджету.

Окрім логічного завершення приватизації об'єкта шляхом укладення договору купівлі-продажу, переходу права власності до покупця та ухвалення відповідного розпорядчого акта органу приватизації, підставами для припинення приватизації відповідно до *ч. 6 ст. 12 Закону № 2269* є:

- включення об'єкта приватизації до переліку об'єктів, що не підлягають приватизації;
- виключення об'єкта великої приватизації з переліку об'єктів, що підлягають приватизації;
- ухвалення місцевою радою рішення про скасування попереднього рішення про приватизацію відповідного об'єкта комунальної власності.

ВИКОРИСТАНІ ДОКУМЕНТИ

БКУ — Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI.

ЦКУ — Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV.

Закон про МС — Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 № 280/97-ВР.

Закон № 2269 — Закон України «Про приватизацію державного та комунального майна» від 18.01.2018 № 2269-VII.

Закон про оцінку майна — Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» від 12.07.2001 № 2658-III.

Постанова № 432 — постанова КМУ «Про затвердження Порядку проведення електронних аукціонів для продажу об'єктів малої приватизації» від 10.05.2018 № 432.

Постанова № 433 — постанова КМУ «Про затвердження Порядку відбору операторів електронних майданчиків для ор-

ганізації проведення електронних аукціонів з продажу об'єктів малої приватизації, авторизації електронних майданчиків та визначення адміністратора електронної торгової системи» від 10.05.2018 № 433.

Порядок № 950 — Порядок затвердження місцевими радами умов продажу об'єктів великої приватизації комунальної власності, затверджений постановою КМУ від 14.11.2018 № 950.

Порядок № 803 — Порядок відчуження об'єктів державної власності, затверджений постановою КМУ від 06.06.2007 № 803.

Методика № 1891 — Методика оцінки майна, затверджена постановою КМУ від 10.12.2003 № 1891.

Положення № 486 — Положення про діяльність аукціонної комісії для продажу об'єктів великої приватизації, затвержене наказом ФДМУ від 06.04.2018 № 486.

 Відчуження майна

ВІДЧУЖЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ТА КОМУНАЛЬНОГО МАЙНА: ХТО, КОЛИ І ЯК? ЧАСТИНА 2. ПОРЯДОК № 803

Людмила Линник,
юрист газети «Бухгалтерія: бюджет»

Як ми вже зазначили в попередньому матеріалі (див. с. 8), є й інший варіант відчуження державного майна. Це Порядок № 803¹. Порядок відчуження об'єктів комунальної власності розробляють і затверджують відповідні органи місцевого самоврядування. Порядок № 803 вони можуть взяти за основу.

¹
Порядок відчуження об'єктів державної власності, затверджений постановою КМУ від 06.06.2007 № 803.

СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ

Дія Порядку № 803 поширюється на відчуження майна, що передано казенним підприємствам, державним комерційним підприємствам (їх об'єднанням), державним некомерційним підприємствам, установам та організаціям (у тому числі у процедурі ліквідації за рішенням суб'єкта управління); майна, переданого Національній та національним галузевим академіям наук у безстрокове безоплатне користування (далі — суб'єкти господарювання).

Тож якщо ви належите до таких суб'єктів і щодо відповідного майна орган управління не ухвалив рішення про пропозицію до програми приватизації, то слід керуватись *Порядком № 803*.

Відповідно до п. 1 Порядку № 803 цей Порядок визначає механізм та способи відчуження об'єктів державної власності. У розумінні п.п. 1 п. 2 цього Порядку об'єкти державної

власності — це матеріальні активи, які відповідно до законодавства визнаються **основними фондами (засобами)**.

ДО ВІДОМА. Процедура **продажу запасів** значно простіша, ніж основних засобів. Рішення щодо **продажу запасів не потребує узгодження з органами управління майном**. Також **запаси реалізують без проведення аукціону**. Комісія має визначити справедливую вартість запасів, що підлягають реалізації.

Відчужувати майно можна лише за умови врахування особливостей правового режиму окремого майна, наявності встановлених законодавчими актами обтяжень чи обмежень стосовно розпорядження майном (абз. 2 п. 4 Порядку № 803).

ПОСЛІДОВНІСТЬ ДІЙ

Відповідно до п. 4 Порядку № 803 відчуження майна здійснюється шляхом його продажу на електронному аукціоні. Проходять такі аукціони в електронній торговій системі (ЕТС) (<https://prozorro.sale>), адміністратором якої є ДП «ПРОЗОРРО.ПРОДАЖІ».

Як все відбувається, розглянемо далі детальніше.

✓ Етап 1. Погодження. Відчуження майна здійснюється безпосередньо суб'єктом господарювання, на балансі якого перебуває таке майно, лише **після надання на це згоди або дозволу відповідного суб'єкта управління майном**, який є представником власника і виконує його функції в межах, визначених законами (абз. 1 п. 6 Порядку № 803).

Відчуження нерухомого майна, а також

повітряних і морських суден, суден внутрішнього плавання та рухомого складу залізничного транспорту здійснюється за умови додаткового погодження з ФДМУ.

Умови погодження визначено абз. 3 п. 6 Порядку № 803.

Для отримання згоди на відчуження майна суб'єкт господарювання подає разом із зверненням щодо відчуження майна документи, передбачені п. 7 Порядку № 803.

Відчуження майна, що перебуває на балансі суб'єкта управління, здійснюється за рішенням такого суб'єкта, крім нерухомого майна, а також повітряних та морських суден, суден внутрішнього плавання та рухомого складу залізничного транспорту, відчуження якого здійснюється лише за погодженням з ФДМУ.

Кабмін надає згоду на відчуження майна суб'єктам господарювання, щодо яких виконує функції з управління, на підставі узгоджених пропозицій ФДМУ та інших заінтересованих органів виконавчої влади, визначених КМУ.

У разі доцільності відчуження майна суб'єкт управління у 20-денний строк з дати надходження документів подає їх ФДМУ разом з інформацією суб'єкта управління про вплив відчуження майна на цілісність майнового комплексу і провадження суб'єктом господарювання виробничої або іншої діяльності (крім випадків відчуження майна у процедурі ліквідації за рішенням суб'єкта управління).

Рішення про надання чи відмову в наданні згоди на відчуження майна у формі, визначеній п. 9 Порядку № 803, ухвалюється протягом 10 робочих днів із дати надходження до суб'єкта управління документів, зазначених у п. 7 Порядку № 803, та відповідного погодження ФДМУ.

✓ Етап 2. Оцінка. Стартову ціну об'єкта основних засобів установлюють на рівні його балансової вартості. Якщо балансової вартості майна, що його пропонують до продажу, немає або вона дорівнює нулю, таку вартість відповідно до абз. 2 п. 10 Порядку № 803 установлюють на підставі вартості, визначеної відповідно до Методики № 1891².

Незалежну оцінку майна, що його пропонують до відчуження, проводять відповідно до законодавства про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність, зокрема Закону про оцінку майна³.

Відбір суб'єктів оціночної діяльності відбувається згідно зі ст. 10 Закону про оцінку майна з урахуванням Закону № 922⁴, а в умовах воєнного стану — ще й Особливостей № 1178⁵. За орієнтир також можна взяти «державне» Положення про конкурсний відбір суб'єктів оціночної діяльності, затверджене наказом ФДМУ від 31.12.2015 № 2075. Однак застосовне воно для закупівель, що не перевищують «порогів», тобто під час воєнного стану — до 100 тис. грн.

Погодження висновку про оціночну вартість проводиться відповідно до абз. 5–9 п. 10 Порядку № 803.

З дня погодження відчуження майна і до переходу права власності до покупця або припинення такого відчуження суб'єкт господарювання без згоди суб'єкта управління та/або ФДМУ не має права на:

- вчинення правочинів та/або господарських зобов'язань, предметом яких є придбання, відчуження, обтяження, набуття

у власність, в інший спосіб або в іншій формі майна, що підлягає відчуженню;

- укладення договорів оренди, поруки, гарантії, іпотеки, застави тощо, предметом яких є таке майно;
- списання майна, що підлягає відчуженню, безоплатну передачу та реалізацію такого майна для погашення заборгованості, передачу майна в управління;
- зміну вартості майна в будь-якій формі та в будь-який спосіб.

Відповідальність за збереження майна та шкоду, завдану таким об'єктам, несуть керівники суб'єкта господарювання, на балансі якого перебуває відповідне майно (п. 11 Порядку № 803).

✓ Етап 3. Аукціон. Як ми вже зазначили, відчуження майна здійснюється шляхом його продажу на електронному аукціоні в ЕТС на підставі договору, що укладається між організатором аукціону та операторами електронних майданчиків.

Відповідно до п. 15 Порядку № 803 організатор аукціону (тобто суб'єкт господарювання, що відчужує майно) самостійно та безоплатно через авторизовані електронні майданчики оприлюднює в ЕТС оголошення про проведення аукціону. Оголошення про проведення аукціону обов'язково має містити інформацію, передбачену п. 16 Порядку № 803.

Електронні аукціони з продажу майна проводяться не раніше ніж через 20 днів, але не пізніше ніж через 35 днів після опублікування оголошення про проведення аукціону.

До участі в електронному аукціоні допускаються учасники, які подали через електронний майданчик заяву про участь в електронному аукціоні, сплатили реєстраційний та гарантійний внески оператору майданчика. Надалі оператор електронного майданчика вираховує свою винагороду із суми гарантійного внеску, сплаченого переможцем аукціону. Залишок гарантійного внеску (за його наявності) оператор перераховує продавцю протягом трьох робочих днів із дня публікації відповідного договору в ЕТС (абз. 5 п. 33 Порядку № 803).

Якщо подано більше однієї заяви про участь в електронному аукціоні, активується модуль електронного аукціону. Якщо за результатами електронного аукціону жоден з учасників не зробив крок аукціону, електронний аукціон вважається таким, що не відбувся.

Аукціон проводиться відповідно до пп. 25–26 Порядку № 803.

2

Методика оцінки майна, затверджена постановою КМУ від 10.12.2003 № 1891.

3

Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» від 12.07.2001 № 2658-III.

4

Закон України «Про публічні закупівлі» від 25.12.2015 № 922-VIII.

5

Особливості здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування, затверджені постановою КМУ від 12.10.2022 № 1178.

Протокол про результати електронного аукціону (без підпису) формується та оприлюднюється в ЕТС автоматично в день завершення електронного аукціону.

Переможцем електронного аукціону відповідно до п. 29 Порядку № 803 вважається учасник, що подав найвищу цінову пропозицію за лот, у разі коли він зробив щонайменше один крок електронного аукціону.

У разі подання однакових цінових пропозицій переможцем електронного аукціону вважається учасник, який подав цінову пропозицію раніше.

✓ Етап 4. Договір і розрахунки. Відповідно до п. 31 Порядку № 803 договір за результатами проведення електронного аукціону укладається між суб'єктом господарювання та переможцем електронного аукціону, надсилається організатору аукціону (якщо суб'єкт господарювання не є організатором аукціону) та опубліковується організатором аукціону в ЕТС протягом 20 робочих днів з дати формування протоколу про результати електронного аукціону в ЕТС.

Договір купівлі-продажу є підставою для внесення коштів до банківської установи як плати за придбане майно. Покупець зобов'язаний оплатити придбане майно протягом 30 днів з дати опублікування договору купівлі-продажу в ЕТС.

Кошти, що надійшли від продажу майна, згідно з п. 14 Порядку № 803 спрямовуються відповідно до вимог законодавства.

⚠ ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Кошти від продажу нерухомого майна (якщо інше не встановлено законом) покупець перераховує до **загального фонду державного бюджету**, за вирахуванням балансової (залишкової) вартості такого майна, що її перераховують на банківський рахунок суб'єкта господарювання, який є балансоутримувачем майна.

Кошти, одержані від відчуження іншого державного майна, покупець перераховує на банківський рахунок суб'єкта господарювання, що є балансоутримувачем майна.

У разі наявності у підприємства заборгованості з виплати зарплати кошти, одержані суб'єктом господарювання, що є балансоутримувачем майна, насамперед спрямовуються (якщо інше не встановлено законом) на погашення такої заборгованості та заборгованості за податками і зборами (обов'язковими

платежами) до бюджетів та державних цільових фондів, пов'язаних із заробітною платою, на погашення заборгованості за іншими податками і зборами, а також на інші цілі відповідно до затвердженого фінансового плану.

Суб'єкти господарювання зобов'язані подати суб'єкту управління і ФДМУ протягом 30 днів з моменту реалізації майна звіт за результатами відчуження та використання зазначених коштів згідно з додатком 3 до Порядку № 803.

Передання майна покупцю суб'єкт господарювання здійснює, укладаючи акт приймання-передачі, після сплати покупцем у повному обсязі коштів за придбане майно.

Скасування аукціону Відповідно до п. 34 Порядку № 803 організатор аукціону має право скасувати електронний аукціон **на будь-якому етапі до дати проведення** такого електронного аукціону виключно на підставі відповідного рішення організатора аукціону. Таке рішення має бути викладено у формі розпорядчого акта (рішення, наказ, розпорядження, протокол тощо), має містити реквізити, передбачені абз. 2 вищевказаного пункту, та опубліковується в ЕТС не пізніше наступного робочого дня з дня його ухвалення.

Аукціон не відбувся Якщо на електронному аукціоні майно не було реалізоване або електронний аукціон визнаний таким, що не відбувся, організатор аукціону протягом 10 робочих днів з дати формування протоколу електронного аукціону ЕТС оголошує новий електронний аукціон **із зниженням стартової ціни** на 50 % шляхом опублікування оголошення про проведення аукціону (п. 35 Порядку № 803).

Насамкінець маємо сказати, що важко визначити межу між продажем майна шляхом приватизації та продажем відповідно до Порядку № 803, оскільки обидва нормативно-правові акти є чинними і їх активно застосовують. Не розглянув це питання і ФДМУ в листі від 08.06.2023 № 10-19-14220 (див. на с. 11).

Однак за загальним правилом пріоритетне застосування, звичайно, належить Закону № 2269, тож із зазначеного робимо висновок, що рішення про **доцільність способу відчуження майна ухвалює ФДМУ, а також органи управління державним майном і місцеві ради — щодо комунального майна**. Отже, якщо майно не включено до відповідного переліку на приватизацію, але установа не має наміру і потреби його використовувати, то доцільно клопотати про дозвіл на відчуження за *Порядком* № 803.

Б

ОПЛАТА ПРАЦІ – 2024: АКТУАЛЬНІ ПОКАЗНИКИ ПРИЙДЕШНЬОГО РОКУ

Людмила Балла,

PhD in Economics, експерт газети «Бухгалтерія: бюджет»

На порозі новий 2024 рік. Він готує певні зміни в оплаті праці працівників бюджетних установ. Тож у цій статті розберемо, до чого готуватися в прийдешньому році.

ЯКЩО БУДУТЬ ПІДВИЩЕННЯ ЗАРПЛАТИ

Як і минулого року, ст. 22 Закону про держбюджет-2024¹ містить таку норму

ЦИТАТА. «Установити, що у 2024 році для всіх категорій працівників установ, закладів та організацій бюджетної сфери, державних органів розмір заробітної плати (грошового забезпечення може змінюватися виключно в межах бюджетних призначень на оплату праці, передбачених у державному бюджеті».
(ст. 22 Закону про держбюджет-2024)

Роз'яснень щодо порядку застосування цієї норми у попередніх роках так і не з'явилося. Втім, розуміємо, що скільки б разів не піднімалася зарплата бюджетників у 2024 році, додаткових асигнувань на це виділяти не будуть. Тобто підвищення зарплати (за потреби) потрібно здійснювати тільки з огляду на кошти, передбачені в кошторисі. Якщо ж коштів на законодавче підвищення не вистачає, то доведеться зменшувати премії або переводити працівників на неповний робочий час і в такий спосіб виконувати законодавчу гарантію про підвищення зарплати.

ЗАГАЛЬНІ ПОКАЗНИКИ

МЗП Згідно зі ст. 8 Закону про держбюджет-2024 розмір мінімальної зарплати (МЗП) становить:

- з 01.01.2024: у місячному розмірі — **7100,00 грн**, в погодинному — 42,60 грн;
- з 01.04.2024: у місячному розмірі — **8000,00 грн**, в погодинному — 48,00 грн.

Якщо зарплата працівника менша від МЗП, то треба робити доплату до МЗП (ст. 3¹ Закону про оплату праці²).

ПМПО Згідно зі ст. 7 Закону про держбюджет-2024 у 2024 році прожитковий мінімум для працездатних осіб (ПМПО) **увесь рік** буде становити **3028,00 грн**.

ПСП Згідно з п.п. 169.1.1 ПКУ³ мінімальний розмір податкової соціальної пільги (ПСП) становить 50% від розміру ПМПО, встановленого законом **на 1 січня звітного податкового року**. Оскільки з 1 січня 2024 року встановлено новий розмір ПМПО, то необхідно переобчислити розмір ПСП.

Отже, протягом усього 2024 року розмір загальної ПСП дорівнює **1514,00 грн**, підвищеної — **2271,00 грн**, максимальної —

3028,00 грн. Змінюється також граничний розмір для застосування ПСП — **4240,00 грн**.

ЄСВ У зв'язку зі збільшенням МЗП в 2024 році збільшаться **максимальна та мінімальна база нарахування ЄСВ**. Так, відповідно до п. 4 ч. 1 ст. 1 Закону про ЄСВ⁴ максимальна величина бази нарахування ЄСВ дорівнює 15 розмірам МЗП. Отже, розмір цього показника:

- з 1 січня 2024 року — 106500,00 грн;
- з 1 квітня 2024 року — 120000,00 грн.

Мінімальну базу нарахування ЄСВ визначаємо лише для працівників, які працюють за основним місцем роботи та не мають інвалідності. При цьому працівник має перебувати в трудових відносинах з роботодавцем весь місяць (або всі робочі дні за графіком роботи) і йому має бути проведено нарахування. Це робимо для виконання вимоги про сплату ЄСВ з МЗП (ч. 5 ст. 8 Закону про ЄСВ) у разі, коли фактична база нарахування ЄСВ менш від МЗП. 3 січня 2024 року для цілей виконання вимоги про сплату ЄСВ з МЗП фактичну зарплату порівнюємо з 7100,00 грн, а з квітня — з 8000,00 грн.

1

Закон України
«Про Державний
бюджет України
на 2024 рік»
від 09.11.2023 № 3460-IX.

2

Закон України
«Про оплату праці»
від 24.03.1995
№ 108/95-ВР.

3

Податковий кодекс
України від 02.12.2010
№ 2755-VI.

4

Закон України
«Про збір та облік
єдиного внеску
на загальнообов'язкове
державне соціальне
страхування»
від 08.07.2010 № 2464-VI.

5

Кодекс законів
про працю України
від 10.12.1971.

6

Закон України
«Про індексацію грошових
доходів населення»
від 03.07.1991 № 1282-ХІІ.

7

Порядок проведення
індексації грошових
доходів населення,
затверджений
постановою КМУ
від 17.07.2003 № 1078.

8

Постанова КМУ
«Про оплату праці
працівників на основі
Єдиної тарифної сітки
розрядів і коефіцієнтів
з оплати праці працівників
установ, закладів
та організацій окремих
галузей бюджетної
сфери»
від 30.08.2002 № 1298.

Розмір мінімального ЄСВ складає:

- **1 січня 2024 року** — 1562,00 грн (7100,00 грн × 22%);
- **з 1 квітня 2024 року** — 1760,00 грн (8000,00 грн × 22%).

Лікарняні Підвищення МЗП та, відповідно, максимальної бази нарахування ЄСВ вплине на розмір **обмежень при розрахунку лікарняних та декретних**. Актуальні обмеження для лікарняних і декретних у 2024 році наведемо в одному з перших номерів газети

«Бухгалтерія: бюджет» за 2024 рік. Зокрема, мінімальний розмір декретних в розрахунку на 1 день для основних працівниць складає з 1 січня 233,25 грн (раніше — 220,11 грн).

Розмір «трудових» штрафів У зв'язку зі збільшенням розміру МЗП збільшилися розміри «трудових» штрафів, що встановлені ст. 265 КЗпП⁵. Зауважте, що розміри штрафів залежать від МЗП, встановленої законом на момент виявлення порушення. При цьому днем виявлення порушення є дата складання акта.

ІНДЕКСАЦІЯ

В Законі про держбюджет-2024 не сказано про призупинення дії Закону про індексацію⁶, а отже, він починає діяти повною мірою. Що це означає?

По-перше, ті суми індексації, які склалися на грудень 2022, нікуди не поділися. Ми, посилаючись на роз'яснення Мінсоцполітики та Мінекономіки (див. газету «Бухгалтерія: бюджет», № 17/2023, с. 30), підкреслювали, що їх можна було виплачувати і в 2023 році. Втім, кожен вирішував сам. Тепер, коли дію Закону про індексацію відновлено, ці суми **точно не можуть «згоріти»**.

По-друге, якщо в січні 2024 року буде підвищення посадових окладів, то діємо за правилами, встановленими Порядком № 1078⁷. Це підкреслюють і фахівці Мінсоцполітики в роз'ясненнях.

Так, згідно з п. 5 Порядку № 1078 в разі підвищення посадових окладів значення індексу споживчих цін (ІСЦ) у місяці, в якому відбувається підвищення, приймається за 1 або 100%, тобто цей місяць стає «базовим». Обчислення ІСЦ для проведення подальшої індексації слід здійснювати з місяця, наступного за «базовим».

Водночас, якщо працівник до підвищення окладів отримував індексацію (а це якраз суми індексації, які склалися на грудень 2022 року), то слід порівняти суму підвищення зарплати (у зв'язку з підвищенням окладу) із сумою індексації, що складалась у місяці підвищення доходу. Якщо в результаті сума підвищення зарплати:

- **перекряє суму індексації**, то сума індексації не нараховується (абз. 3 п. 5 Порядку № 1078);
- **не перекрыє суму індексації**, то сума індексації визначається з урахуванням розміру підвищення доходу і розраховується як різниця між сумою індексації та розміром підвищення доходу.

Наприклад, так слід вчинити щодо працівників, оплата праці яких базується на ЄТС, адже їхні оклади підвищуються з січня 2024 року (див. наступний розділ). Як провести відповідні порівняльні розрахунки, розкажемо в січні 2024 року.

По-третє, якщо підвищення окладів у січні 2024 року на законодавчому рівні для певної категорії працівників **не плануються**, то слід застосовувати ст. 39 Закону про держбюджет-2024. Вона передбачає, що обчислення індексу споживчих цін для індексації грошових доходів населення провадиться наростаючим підсумком починаючи з 1 січня 2024 року. Тож незалежно від того, в кого який місяць мав би бути базовим, все **обнуляється і базовим для всіх категорій працівників стає грудень 2023 року**. Але, звісно, як ми сказали вище, ті суми індексації, які склалися на грудень 2022 року, нікуди не поділися, їх треба продовжувати виплачувати.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Підвищення МЗП **не впливає на індексацію** — тільки місяць законодавчого підвищення окладів є «базовим».

ЄДИНА ТАРИФНА СІТКА (ЄТС)

Посадові оклади Як відомо, посадові оклади працівників за ЄТС розраховуються з огляду на розмір посадового окладу (тарифної ставки) працівника 1 тарифного

розряду, зазначеного в примітці 1 додатка 1 до постанови № 1298⁸.

У Законі про держбюджет-2024 немає інформації щодо встановлення посадового

окладу працівника 1 тарифного розряду ЄТС. Однак у листі Мінфіну від 19.09.2023 № 05110-08-6/25507 було доведено, що посадовий оклад працівника 1 тарифного розряду ЄТС **складає**:

- з 1 січня 2024 року — 3195,00 грн;
- з 1 квітня 2024 року — 3600,00 грн.

Наразі на розгляді у профспілок знаходиться проєкт постанови КМУ, яка передбачає встановлення в примітці 1 додатка 1 до постанови № 1298 розміру окладу працівника 1 тарифного розряду ЄТС в такому ж порядку.

Розміри окладів з 01.01.2024 та з 01.04.2024 (заплановані) наведено в таблиці нижче.

Заплановані розміри посадових окладів працівників за ЄТС в 2024 році

Тарифний розряд	Тарифний коефіцієнт	Запланований розмір посадового окладу, грн	
		з 01.01.2024	з 01.04.2024
1	1	3195,00	3600,00
2	1,09	3483,00	3924,00
3	1,18	3770,00	4248,00
4	1,27	4058,00	4572,00
5	1,36	4345,00	4896,00
6	1,45	4633,00	5220,00
7	1,54	4920,00	5544,00
8	1,64	5240,00	5904,00
9	1,73	5527,00	6228,00
10	1,82	5815,00	6552,00
11	1,97	6294,00	7092,00
12	2,12	6773,00	7632,00
13	2,27	7253,00	8172,00
14	2,42	7732,00	8712,00

Педагогічні працівники У 2024 році постановою № 822⁹ вкотре не запрацює — вже підготовлено проєкт постанови КМУ, яка **відтермінує початок її дії до 2025 року**. Тож у 2024 році все залишиться **без змін**. У тому числі незмінними залишаться підвищення посадових окладів:

- на 10 % згідно з постановою КМУ від 07.11.2018 № 1100 для педпрацівників спеціалізованих мистецьких шкіл (шкіл-інтернатів), що перебувають у сфері управління Мінкультури;
- на 10 % згідно з постановою КМУ від 11.01.2018 № 22 для педагогічних працівників, оплата праці яких здійснюється за кошти освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам (див. газету «Бухгалтерія: бюджет», № 5/2018, с. 3);

Тарифний розряд	Тарифний коефіцієнт	Запланований розмір посадового окладу, грн	
		з 01.01.2024	з 01.04.2024
15	2,58	8243,00	9288,00
16	2,79	8914,00	10044,00
17	3,0	9585,00	10800,00
18	3,21	10256,00	11556,00
19	3,42	10927,00	12312,00
20	3,64	11630,00	13104,00
21	3,85	12301,00	13860,00
22	4,06	12972,00	14616,00
23	4,27	13643,00	15372,00
24	4,36	13930,00	15696,00
25	4,51	14409,00	16236,00

Диференціація Отже, і в 2024 році залишиться проблема з диференціацією зарплати та дотриманням міжкваліфікаційних співвідношень — майже половина працівників за ЄТС буде отримувати однакові зарплати на рівні МЗП. Втім, і в 2024 році **продовжує діяти** постановою КМУ від 28.12.2016 № 1037. Нею наказано керівникам установ, закладів та організацій **забезпечити** «...диференціацію заробітної плати працівників, які отримують заробітну плату на рівні мінімальної у межах фонду оплати праці, шляхом встановлення **доплат, надбавок, премій** з урахуванням складності, відповідальності та умов виконуваної роботи, кваліфікації працівника, результатів його роботи».

Тож керівники мають диференціювати зарплату працівників, наприклад застосовуючи комбінацію «надбавка за складність і напруженість у роботі + виробнича премія».

ЗАКЛАДИ ОСВІТИ

- на 11 % згідно з постановою КМУ від 23.01.2019 № 36 для науково-педагогічних працівників (див. газету «Бухгалтерія: бюджет», № 6/2019, с. 6);
- на 10 % згідно з постановою КМУ від 10.07.2019 № 695 для педпрацівників, які отримують зарплату за кошти державного та місцевих бюджетів (див. газету «Бухгалтерія: бюджет», № 32/2019, с. 7).

Медичні працівники В 2024 році планують встановити медичним працівникам закладів освіти доплату в розмірі 20 % на період воєнного стану, на кшталт тієї, яка була встановлена на період коронавірусу. Однак це поки що плани. Якщо їх буде реалізовано, ми обов'язково напишемо про це на сторінках видання.

Погодинна оплата Якщо з 01.01.2024 підвищиться розмір посадового окладу пра-

9

Постанова КМУ «Про оплату праці педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників закладів і установ освіти і науки» від 10.07.2019 № 822.

цівника 1 тарифного розряду, то це вплине на виплати, які розраховують з огляду на його розмір (наприклад, за проведення додаткових психолого-педагогічних і корекційно-розвиткових занять (послуг), за роботу з особами з особливими освітніми потребами — абз. 4 п. 6 Порядку № 88¹⁰).

10
Порядок та умови надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами, затверджені постановою КМУ від 14.02.2017 № 88.

11
Порядок призначення та виплати стипендії, затверджені постановою КМУ від 12.07.2004 № 882.

12
Постанова КМУ «Про умови оплати праці посадових осіб, керівників та керівних працівників окремих державних органів, на яких не поширюється дія Закону України «Про державну службу»» від 20.04.2016 № 304.

! **ЗВЕРНІТЬ УВАГУ!** Ставка оплати за проведення додаткових психолого-педагогічних і корекційно-розвиткових занять (послуг) становитиме:

- з 01.01.2024 — 130,36 грн (3195,00 грн × 3,4% + 20%);
 - 01.04.2024 — 146,88 грн (3600,00 грн × 3,4% + 20%), де 3195,00 грн та 3600,00 грн — розмір посадового окладу (ставки) працівника 1 тарифного розряду;
- 3,4% — відсоток, встановлений в до-

датку 5 до постанови № 1298, для визначення ставки погодинної оплати;

20% — підвищення за роботу з особами з особливими освітніми потребами (абз. 4 п. 6 Порядку № 88).

Стипендії аспірантам і докторантам

Внаслідок зростання окладів працівників за ЄТС (якщо воно відбудеться) потрібно переобчислити розміри **академічної стипендії клінічним ординаторам, асистентам-стажистам, аспірантам і докторантам**, які навчаються за денною формою (з відривом від виробництва), яка установлюється в розмірі 90% окладу викладача (доцента — для докторантів), визначеного за схемою окладів (з урахуванням наступних змін в оплаті праці на відповідних посадах) (п. 19 Порядку № 882¹¹). Зазначимо, що розраховані розміри стипендій ви знайдете в одному з перших номерів газети «Бухгалтерія: бюджет» за 2024 рік.

УСТАНОВИ СОЦЗАХИСТУ

Наразі на розгляді у профспілок знаходиться **проект постанови КМУ**, яка передбачає встановлення щомісячної доплати за збільшення обсягу виконуваних робіт за фактично відпрацьований час **на період дії воєнного стану та протягом трьох місяців** із дня його припинення або скасування:

- **надавачам соціальних послуг комунального сектору** (фахівцям із соціальної роботи, соціальним працівникам, соціальним робітникам, практичним психологам / психологам, соціальним

менеджерам, молодшому медичному персоналу) — у граничному розмірі до 100% посадового окладу;

- та **працівникам обласних, Київського міського центрів соціальних служб** (методистам, соціальним менеджерам, фахівцям із соціальної роботи, практичним психологам / психологам) — у граничному розмірі до 50% посадового окладу.

Коли ці плани буде реалізовано, поки що невідомо, але, як тільки це станеться, ми обов'язково напишемо про це на сторінках видання.

ГОЛОВИ МІСЦЕВИХ ДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЙ ТА ЇХНІ ЗАСТУПНИКИ

Відповідно до абз. 3 п. 1 постанови № 304¹² та додатка 1¹ до постанови № 304 посадовий оклад голів обласних державних адміністрацій (ОДА), Київської та Севастопольської міських адміністрацій залежить, зокрема, від **середньомісячної зарплати** за видами економічної діяльності за квартал у середньому по економіці **за наявними статистичними даними**.

Перегляд розміру посадового окладу здійснюється **з 1 числа місяця, що настає за місяцем, в якому опубліковано статис-**

тичні дані (примітка до додатка 11 до постанови № 304).

Річ у тім, що в 2023 році така інформація на сайті Держстату з'являлася із запізненням — зараз наявні дані тільки за II квартал 2023 року, які були опубліковані 07.11.2023. Отже, оклади **голови ОДА та його заступників підвищуються з 01.12.2023** — місяця, що настає за місяцем, в якому опубліковано статистичні дані. Коли наступного разу відбудеться підвищення, покаже час — стежте за статистичними даними на офіційному сайті Держстату.

ОРГАНИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ (ОМС)

Посадові особи та службовці На цей час підвищення окладів посадових осіб

та службовців ОМС у 2024 році **не передбачено**. Тож з 01.01.2024 посадові оклади керів-

13
Наказ
Мінекономрозвитку
«Про умови оплати
праці робітників, за-
йнятих обслуговуван-
ням органів виконавчої
влади, місцевого само-
врядування та їх ви-
конавчих органів,
органів прокуратури,
судів та інших органів»
від 23.03.2021 № 609.

них працівників, спеціалістів і службовців ОМС залишаються незмінними.

Робітники Розміри окладів робітників, зайнятих обслуговуванням ОМС, визначено в додатках 4–6 до наказу № 609¹³. Вони **змінюються** пропорційно підвищенню посадового окладу (тарифної ставки) працівника 1 тарифного розряду. Оскільки в листі Мінфіну

від 19.09.2023 № 05110-08-6/25507 було зазначено, що посадовий оклад працівника 1 тарифного розряду ЄТС **зростає** (з 1 січня 2024 року — 3195,00 грн; з 1 квітня 2024 року — 3600,00 грн), то внаслідок цього зростуть і посадові оклади робітників ОМС. Обчислені розміри окладів наведемо в одному з перших номерів газети «Бухгалтерія: бюджет» за 2024 рік.

РОБОТА В ЗОНІ БОЙОВИХ ДІЙ

По-перше, в 2024 році до припинення чи скасування воєнного стану в Україні **продовжує діяти** постанова КМУ від 25.08.2023 № 928, яка передбачає **надбавку** за роботу з особливими умовами праці:

- працівникам установ, закладів та організацій, що фінансуються з держбюджету,
- працівникам надавачів соціальних послуг комунального сектору, які безпосередньо здійснюють свої обов'язки та завдання на територіях активних та можливих бойових дій.

Докладно про правила встановлення такої надбавки див. у газеті «Бухгалтерія: бюджет», 34/2023, с. 5.

По-друге, в 2024 році постанова КМУ від 25.04.2023 № 391 продовжує діяти. Отже, **коєфіцієнти 2 та 1,5** й надалі застосовуватимуться до посадових окладів працівників місцевих державних адміністрацій та ОМС, які безпосередньо здійснюють повноваження на територіях активних бойових дій та можливих бойових дій. На цьому наголошує й Мінфін у листі від 12.12.2023 № 0802008-6/34382 (див. с. 25).

 Держслужба

ОПЛАТА ПРАЦІ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ ТА ПРАЦІВНИКІВ ДЕРЖОРГАНІВ: ЩО ПІДГОТУВАВ 2024 РІК?

Людмила Балла,

PhD in Economics, експерт газети «Бухгалтерія: бюджет»

В 2024 році в оплаті праці держслужбовців держорганів, які провели Класифікацію посад, чекають чималі зміни. І це не тільки можливе підвищення розміру зарплати.

ДЕРЖАВНІ СЛУЖБОВЦІ: ЯКЩО ПРОВЕДЕНА КЛАСИФІКАЦІЯ ПОСАД

Згідно з п. 12 «Прикінцевих положень» Закону про держбюджет-2024¹ у 2024 році зарплата держслужбовця держоргану, **який провів класифікацію посад державної служби**, складається з:

- посадового окладу;
- надбавки за ранг державного службовця;
- надбавки за вислугу років;
- місячної або кварталної премії;
- компенсації за додаткове навантаження та за вакантною посадою;
- грошової допомоги, що виплачується з наданням щорічної основної оплати-

ваної відпустки, матеріальної допомоги для вирішення соціально-побутових питань та інших доплат, передбачених законами України.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Права на додаткові стимулюючі виплати, передбачені абз. 8 п. 14 розд. XI «Прикінцеві та перехідні положення» Закону про держслужбу², вже **не буде**.

Щодо перелічених вище виплат в п. 12 «Прикінцевих положень» Закону про держбюджет-2024 також є певні настанови. Розглянемо їх.

1
Закон України
«Про Державний
бюджет України
на 2024 рік»
від 09.11.2023 № 3460-IX.

2
Закон України
«Про державну службу»
від 10.12.2015 № 889-VIII.

Посадові оклади Пункт 10 «Прикінцевих положень» Закону про держбюджет-2024 передбачає, що в 2024 році оплата праці державних службовців (за деякими винятками) здійснюється на основі **класифікації посад**. А п. 11 «Прикінцевих положень» Закону про держбюджет-2024 поділив державні органи в межах юрисдикції. Тож на виконання цієї норми НАЗК має **розробити** Схеми посадових окладів з урахуванням типів та юрисдикції державних органів, сімей та рівнів посад державної служби. Поки що такого документа немає, але НАДС в листі від 07.12.2023 № 7639/54-23 зазначає, що **наразі триває на-працювання відповідної Схеми**. Сподіваємося, що в 2024 році з ухваленням такого документа не забаряться.

Отже, ті держоргани, які провели класифікацію посад, в питаннях визначення посадових окладів керуватимуться зазначеними Схемами.

ДО ВІДОМА. Фонд оплати праці державного органу визначають на 2024 рік з огляду на фактичну чисельність працівників відповідного держоргану станом на 1 липня 2023 року з коефіцієнтом 1,1, але не більше за нормативно встановлену чисельність працівників державного органу (п. 14 Закону про держбюджет-2024). Мінфін у листі від 12.12.2023 № 08020-08-6/34382 (див. с. 25) зазначає, що це правило визначення фонду оплати праці в 2024 році поширюється на **всі органи виконавчої влади**, зокрема й на місцеві держадміністрації. **Зверніть увагу:** скорочення граничної чисельності працівників органів виконавчої влади, передбачене п. 16 «Прикінцевих положень» Закону про держбюджет-2024, **не стосується** працівників місцевих держадміністрацій.

Відповідно до п. 17 «Прикінцевих положень» Закону про держбюджет-2024 у державних органах, що провели класифікацію посад держслужби, визначені спеціальними законами підвищувальні коефіцієнти та кратні розміри посадових окладів державних службовців у 2024 році **не застосовуються**. Тобто в такому разі потрібно орієнтуватися на нові правила визначення окладів.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Постанова КМУ від 25.04.2023 № 391 в 2024 році **продовжує діяти**. Отже, **коефіцієнти 2 та 1,5** й надалі застосовуватимуться до посадових окладів працівників місцевих державних адміністрацій, які безпосередньо здійснюють повноваження на територіях активних бойових дій та можливих бойових дій. На цьому наголошує й Мінфін у листі від 12.12.2023 № 08020-08-6/34382 (див. с. 25).

Надбавка за вислугу років Абзац 2 п. 12 «Прикінцевих положень» Закону про держбюджет-2024 **зменшив** розмір надбавки за вислугу років держслужбовців: надбавка встановлюється на рівні **2%** посадового окладу державного службовця **за кожний календарний рік** стажу державної служби, але не більше 30% посадового окладу.

Нагадаємо, що ч. 1 ст. 52 Закону про держслужбу передбачає вищі розміри надбавки за вислугу років. Проте відповідно до абз. 4 п. 12 «Прикінцевих положень» Закону про держбюджет-2024 норми Закону про держслужбу застосовуються в частині, яка **не суперечить** Закону про держбюджет-2024. Тож у 2024 році вирішальним при встановленні надбавки за вислугу років є абз. 2 п. 12 «Прикінцевих положень» Закону про держбюджет-2024. У таблиці наведемо розміри надбавки за вислугу років, які діятимуть в 2024 році.

Розмір надбавки за вислугу років залежно від стажу держслужби

Стаж держслужби	Розмір надбавки, %	Стаж держслужби	Розмір надбавки, %
Більше 1 року	2	Більше 10 років	18
Більше 2 років	4	Більше 11 років	20
Більше 3 років	6	Більше 12 років	22
Більше 4 років	8	Більше 13 років	24
Більше 5 років	10	Більше 14 років	26
Більше 6 років	12	Більше 15 років	28
Більше 7 років	14	Більше 16 років і далі	30
Більше 8 років	16	—	—

Тож з 01.01.2024 необхідно **переобчислити** надбавку за вислугу років держслужбовців. Втім, зарплата держслужбовців не має змен-

шитися, адже передбачається встановлення більш високих окладів. Нагадаємо, що Законом № 2136³ встановлено, що в період воєнного

3

Закон України
«Про організацію трудо-
вих відносин в умовах
воєнного стану»
від 15.03.2022 № 2136-ІХ.

4

Для державних службов-
ців державних органів,
зазначених у пунк-
тах 20–22 «Прикінцевих
положень» Закону
про держбюджет-2024,
у 2024 році оплата
праці на основі класи-
фікації посад не за-
стосовується. Це НАЗК,
НАБУ та Держане бюро
розслідувань, МВС,
Міноборони. Для них
умови оплати праці
здійснюються відповід-
но до умов, встановле-
них на 2023 рік або у по-
рядку, визначеному
в зазначених пунктах.

5

Закон України
«Про відпустки»
від 15.11.1996
№ 504/96-ВР.

стану не потрібно повідомляти працівника про зміну істотних умов праці за 2 місяці, що передбачено ч. 3 ст. 32 КЗпП.

Допомога при виході у відпустку

Держслужбовцям обов'язково надається грошова допомога при виході у щорічну основну оплачувану відпустку (ст. 57 Закону про держслужбу). Але з 01.01.2024 **розмір** такої грошової допомоги встановлено в абз. 3 п. 12 «Прикінцевих положень» Закону про держбюджет-2024.

ВАЖЛИВО! У 2024 році розмір грошової допомоги при виході у щорічну основну відпустку держслужбовця слід визначати

ДЕРЖАВНІ СЛУЖБОВЦІ: НЕ ПРОВЕДЕНА КЛАСИФІКАЦІЯ ПОСАД

Для державних службовців у державних органах, що не провели класифікацію посад державної служби, умови оплати праці **не змінюються** — на них не поширюються нововведення Закону про держбюджет-2024. Це передбачено п. 13 «Прикінцевих положень» Закону про держбюджет-2024. Тож їхні посадові оклади залишаться на рівні 2023 року. Надбавка за вислугу років визначається за правилами ч. 1 ст. 52 Закону про держслужбу — на рівні **3%** посадового окладу державного службовця **за кожний календарний рік** стажу державної служби, але не більше 50% посадового окладу.

станом **на останній день місяця, що передує першому дню такої відпустки**, незалежно від фактично відпрацьованого часу в місяці за формулою:

$$ГД = ПО + Н_{в.р.} + Р,$$

де ПО — посадовий оклад;

$N_{в.р.}$ — надбавка за вислугу років;

Р — надбавка за ранг держслужбовця.

Наприклад, якщо держслужбовець іде у щорічну основну відпустку з 15.01.2024, то грошову допомогу ви визначаєте, орієнтуючись на посадовий оклад, надбавку за вислугу років та ранг у грудні 2023 року.

.....

Водночас стимулюючі виплати, передбачені абз. 8 п. 14 розд. XI «Прикінцеві та перехідні положення» Закону про держслужбу, можуть бути нараховані **в граничному розмірі до 50%** посадового окладу на місяць (п. 13 «Прикінцевих положень» Закону про держбюджет-2024).

Розмір грошової допомоги при виході у щорічну основну відпустку слід визначати за правилами ст. 57 Закону про держслужбу — строго в розмірі середньомісячної зарплати. А матдопомога на вирішення соціально-побутових питань, з огляду на останні зміни, встановлюється в розмірі, що не перевищує середньомісячної зарплати⁴.

ВІДПУСТКИ-2024

Статтею 33 Закону про держбюджет-2024 установлено, що в 2024 році відпустки, визначені п. 1 ч. 1 ст. 4 Закону про відпустки⁵, на які працівник державного органу набув право за **останній відпрацьований робочий рік**, мають **бути використані таким працівником до кінця 2024 року**.

У разі **невикористання** працівником державного органу відпусток йому в межах затверджених видатків на оплату праці відповідного державного органу **має бути виплачено грошову компенсацію за всі дні невикористаної відпустки**, на які він набув право за останній відпрацьований робочий рік.

По-перше, йдеться про «працівників державного органу», а не виключно про держслужбовців. А це і держслужбовці, і патронатна служба, і робітники, і працівники, які виконують функції з обслуговування. Невідомо, чи саме такий задум мали законодавці, але факт залишається фактом.

По-друге, йдеться про **щорічні відпустки** — основну та додаткові (наприклад, за стаж держслужби). Всіх інших відпусток ця норма не стосується.

По-третьє, йдеться про відпустки, на які працівник набув **право за останній відпрацьований робочий рік**.

Приклад. Працівника прийнято на роботу 01.09.2022.

За **перший робочий рік** (01.09.2022–30.08.2023) працівник відпустку не використав. **Стаття 33 Закону про держбюджет-2024** на таку відпустку не поширюється.

За **другий робочий рік** (01.09.2023–30.08.2024) працівник відпустку не використав. Згідно зі ст. 33 Закону про держбюджет-2024 він має використати таку відпустку до **кінця 2024 року**. Тобто перехідної відпустки 2024–2025 не має бути.

Отже, у графіку відпусток слід закласти використання такої відпустки. Що, як працівник її не використає (буде відізнаний або з інших причин)? Тоді за всі дні невикористаної відпустки слід виплатити компенсацію. При цьому Мінфін у листі від 16.11.2023 № 08040-11-3/31395 (див. с. 26) нагадує про норму ст. 24 Закону про відпустку, а вона передбачає, що за бажанням працівника частина щорічної відпустки замінюється грошовою компенсацією. **При цьому тривалість наданої працівникові щорічної та додаткових відпусток не має бути меншою ніж 24 календарних дні.**

Отже, керівники органів мають забезпечити використання працівниками 24 к.дн. щорічної основної і додаткової відпусток за останній відпрацьований робочий рік. І тільки коли у виключних випадках це неможливо зробити (наприклад, працівник захворів у відпустці і перенести дні відпустки не можна в 2024 році), слід виплати компенсацію за всі дні невикористаних відпусток.

На **третій робочий рік** (01.09.2024–30.08.2025) вимоги ст. 33 Закону про держбюджет-2024 не поширюється, адже він не є останнім відпрацьованим роком.

ПАТРОНАТНА СЛУЖБА ТА ПРАЦІВНИКИ, ЯКІ ВИКОНУЮТЬ ФУНКЦІЇ З ОБСЛУГОВУВАННЯ, РОБІТНИКИ

Патронат та обслуговування

Оклади працівників **патронатної служби та працівників держорганів, які виконують функції з обслуговування**, визначаються шляхом множення **двох розмірів ПМПО на 1 січня календарного року** на відповідний коефіцієнт, зазначений у Схемах, наведених у додатках до Умов, затверджених постановою КМУ від 24.12.2019 № 1112. Оскільки розмір ПМПО на 1 січня 2024 року змінився, то з 01.01.2024 оклади таких працівників слід **підвищити, якщо не буде змін.**

Робітники держорганів

Розміри окладів робітників, зайнятих обслуговуванням держорганів, визначено в **додатках 1–3 до наказу № 609**⁶. Вони змінюються **пропорційно підвищенню посадового окладу** (тарифної ставки) працівника 1 тарифного розряду. Оскільки в листі Мінфіну від 19.09.2023 № 05110-08-6/25507 було зазначено, що посадовий оклад працівника 1 тарифного розряду ЄТС **зростає** (з 01.01.2024 — 3195,00 грн; з 01.04.2024 — 3600,00 грн), то внаслідок цього зростуть і посадові оклади робітників держорганів. Звісно, якщо не буде змін щодо цього питання.

⁶ Наказ Міністерства економіки «Про умови оплати праці робітників, зайнятих обслуговуванням органів виконавчої влади, місцевого самоврядування та їх виконавчих органів, органів прокуратури, судів та інших органів» від 23.03.2021 № 609.

ДОКУМЕНТ ДО КОНСУЛЬТАЦІЇ

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ

Про оплату праці

Лист від 12.12.2023 № 08020-08-6/34382

Міністерство фінансів України <...> щодо визначення видатків на оплату праці працівників місцевих державних адміністрацій на 2024 рік та впровадження нової моделі оплати праці державних службовців, повідомляє.

Засади визначення фонду оплати праці державного органу на 2024 рік встановлено пунктом 14 розділу «Прикінцеві положення» Закону України від 09.11.2023 № 3460-ІХ «Про Державний бюджет України на 2024 рік», зокрема з урахуванням фактичної чисельності працівників відповідного державного органу станом на 01.07.2023 з коефіцієнтом 1,1, але не більше нормативно встановленої чисельності працівників державною органом.

Отже, визначення фонду оплати праці на 2024 рік для всіх органів виконавчої влади, зокрема й місцевих державних адміністрацій, здійснено за єдиними підходами згідно з нормами законодавства.

Загалом обсяг видатків на оплату праці працівників місцевих державних адміністрацій, передбачений у Законі

України «Про Державний бюджет України на 2024 рік», становить 6 605,4 млн грн, що на 2 537,4 мли грн більше проти відповідного показника 2023 року і на 1 432,2 млн грн більше проти планових показників поточного року з урахуванням обсягів субвенції з місцевих бюджетів державному бюджету на оплату праці.

Зокрема, аналіз інформації обласних державних адміністрацій щодо обсягів видатків на оплату праці в 2023 році показує, що обсяг видатків на оплату праці працівників обласних державних адміністрацій, врахований у Державному бюджеті України на 2024 рік, більший за планові показники 2023 року (з урахуванням обсягу субвенції з місцевих бюджетів) на 407,6 млн грн, районних державних адміністрацій — відповідно на 1 024,6 млн гривень.

Водночас зазначаємо, що згідно із положеннями Бюджетного кодексу України розподіл бюджетних асигнувань між розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня належить до повноважень головною розпорядника бюджетних коштів.

Також слід зазначити таке:

1. Скорочення граничної чисельності працівників місцевих державних адміністрацій у проекті постанови Кабінету Міністрів України щодо чисельності працівників державних органів не передбачено.

2. Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 09.11.2016 № 787 «Про видатки на оплату праці працівників місцевих державних адміністрацій» (зі змінами) місцеві державні адміністрації можуть отримувати додаткові кошти з місцевих бюджетів на оплату праці працівників для здійснення ними делегованих згідно із законодавством повноважень органів місцевого самоврядування в обсязі до 50 % затвердженого у Державному бюджеті України на відповідний рік фонду оплати праці працівників місцевих державних адміністрацій, а місцеві державні адміністрації, працівники яких безпосередньо виконують обов'язки та завдання на територіях, які належать до територій відновлення та/або територій, на яких ведуться (велися) бойові дії, — 100 % фонду оплати праці, затвердженого у Державному бюджеті України на відповідний рік.

3. Постанова Уряду від 25.04.2023 № 391 «Деякі питання оплати праці працівників державних органів та органів місцевого самоврядування під час воєнного стану» (зі змінами) продовжує діяти, а отже, коефіцієнти 2 та 1,5 й надалі застосовуватимуться до посадових окладів працівників місцевих державних адміністрацій, які безпосередньо здійснюють повноваження на територіях активних бойових дій та можливих бойових дій згідно із переліком таких територій, затвердженим Мінреінтеграції.

Водночас нагадуємо, що Каталог типових посад державної служби і критерії віднесення до таких посад (далі —

Каталог), затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23.10.2023 № 1109 «Про підготовку до запровадження умов оплати праці державних службовців на основі класифікації посад у 2024 році», передбачає розподіл посад державної служби з урахуванням сімей і рівнів посад, юрисдикції та типів державних органів.

Так, Каталог, зокрема, чітко регламентує для посад державної служби категорії «В» наявність трьох фахових рівнів (VII–IX фахові рівні), а пунктом 14 Каталогу визначено, що під час встановлення фахового рівня для посад категорії «В» керівник державної служби в державному органі (керівник державного органу) враховує можливість віднесення посади головного спеціаліста та прирівняних до неї посад до VII (вищого), VIII (середнього) та IX (початкового) фахових рівнів, а посади провідного спеціаліста та прирівняних до неї посад — до VIII (середнього) чи IX (початкового) фахового рівня і те, що вони не можуть бути віднесені до VII (вищого) фахового рівня.

Рішення щодо кількості посад державної служби у відсотках категорії «В» у межах відповідного фахового рівня приймає керівник державної служби в державному органі (керівник державного органу) виключно в межах видатків, передбачених на оплату праці працівників державних органів у Законі.

Отже, керівник державної служби обласної / районної державної адміністрації має забезпечити прийняття виважених управлінських рішень стосовно проведення класифікації посад державних службовців та встановлення фахових рівнів, зокрема й за рахунок перегляду структури відповідної місцевої державної адміністрації.

Перший заступник Міністра Денис УЛЮТІН

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ

Про відпустки

Лист від 16.11.2023 № 08040-11-3/31395

Міністерство фінансів України повідомляє, що 09 листопада поточного року Верховна Рада України прийняла Закон України «Про Державний бюджет України на 2024 рік».

Статтю 33 цього Закону України встановлено, що у 2024 році відпустки, визначені пунктом 1 частини першої статті 4 Закону України «Про відпустки», на які працівник державного органу набув право за останній відпрацьований робочий рік, мають бути використані таким працівником до кінця 2024 року.

У разі невикористання працівником державного органу відпусток, визначених абзацом першим цієї статті, йому в межах затверджених видатків на оплату праці відповідного державного органу має бути виплачено грошову компенсацію за всі дні невикористаної відпустки, на які набув право за останній відпрацьований робочий рік.

Отже, у 2024 році незалежно від тривалості використаних протягом року відпусток працівником державного органу, за всі дні невикористаних відпусток (основної та додаткової), на які працівник державного органу набув право за останній відпрацьований робочий рік, йому має бути виплачено грошову компенсацію.

Згідно зі статтею 23 Закону України «Про відпустки» в установах та організаціях, що утримуються за рахунок бюджетних коштів, оплата відпусток провадиться за рахунок бюджетних асигнувань на їх утримання.

З метою ефективного та раціонального використання бюджетних коштів на оплату праці працівників державних органів, а також зважаючи на те, що компенсаційні виплати є додатковим навантаженням на фонд оплати праці, звертаємо увагу керівників органів на обов'язкове виконання норм чинного законодавства в частині використання працівниками протягом року всіх днів щорічних відпусток (як основної, так і додаткової), на які працівник державного органу набув право за останній відпрацьований робочий рік.

Водночас відповідно до статті 51 Бюджетного кодексу України керівники бюджетних установ утримують чисельність працівників та здійснюють фактичні видатки на заробітну плату лише у межах бюджетних асигнувань на заробітну плату, затверджених для бюджетних установ у кошторисах.

Заступник Міністра Роман ЄРМОЛИЧЕВ **Б**

РІЧНА ЗВІТНІСТЬ У ПИТАННЯХ І ВІДПОВІДЯХ

Альона Кісельова,

консультант газети «Бухгалтерія: бюджет»

Завершується поточний 2023 рік, а для бухгалтерів починається чи не найгарячіша пора, коли треба зробити завершальні розрахунки і зустріти не тільки новий рік, а й період складання річної звітності. Щоб полегшити роботу наших передплатників, ми розглянули найбільш проблемні звітні питання і на прикладах розібрали найпопулярніші з них.

ПІДГОТОВКА

Здаванню річного звіту передують проведення суцільної інвентаризації активів та зобов'язань, що регламентовано п. 7 Порядку № 879¹ та п. 12 Порядку № 419². Саме завдяки інвентаризації можна забезпечити достовірність відображених балансових і позабалансових показників.

В теперішніх воєнних умовах не всі установи можуть виконати «інвентаризаційні» вимоги. І тут слід звернутися до абз. 10–13 п. 12 Порядку № 419, яким визначено, що установи, розташовані на окупованій території або в районах проведення воєнних (бойових) дій, проводять інвентаризацію **в разі можливості безпечно та безперешкодно доступу** уповноважених осіб до активів, первинних документів і реєстрів бухгалтерії, в яких відображено зобов'язання та власний капітал. У **річній фінансовій звітності** інформація про активи, **до яких неможливо забезпечити безпечний та безперешкодний доступ, та зобов'язання і власний капітал, які не можуть бути документально підтверджені у зв'язку з відсутністю доступу до відповідних первинних документів та реєстрів бухгалтерії, відображають за даними бухгалтерії**. Райони проведення воєнних (бойових) дій у період дії воєнного стану **визначають відповідно до законодавства**.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Мінреінтеграції регулярно оновлює перелік тергромад, що розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають у тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні). Тож стежте за змінами до **Переліку** № 309³.

Отже, не проводити інвентаризацію можуть установи, розташовані виключно в гро-

мадах, які містяться в переліку, визначеному Мінреінтеграції. Для всіх інших установ таких винятків не існує і проведення інвентаризації є обов'язковим, зокрема й для тих, що розташовані поблизу зони бойових дій.

В процесі підготовки до подання річної звітності слід провести ще кілька обов'язкових заходів:

- зняти залишки юридичних зобов'язань на підставі укладених додаткових угод про зменшення сум договорів і узгодити їх із фактично виконаними;
- повернути до відповідних бюджетів залишки коштів загального фонду. Нагадаємо, що залишки коштів спеціального фонду залишаються на рахунках;
- закрити всі «зайві» реєстраційні рахунки в Казначействі, за якими тривалий час не було і не передбачається руху;
- провести заключні обороти (доходи: Дт: 70,71,72,73,74,75 — Кт 5511; витрати: Дт 5511 — Кт: 80,81,82,83,84,85);
- скласти головну книгу станом на 1 січня 2024 року.

Нормативка В таблиці 1 на с. 28 наведено основні нормативи, якими регулюється складання і подання фінансової і бюджетної річної звітності.

Особливості подання Відповідно до п. 13 розд. I Порядку № 307 установи подають до органів Казначейства фінансову звітність в електронній формі до АС «Є-Звітність», обов'язково дотримуючись вимог **Закону** № 851⁴ та **Закону** № 2155⁵.

У разі **неможливості подання звітності** до АС «Є-Звітність» через мережу Інтернет з технічних причин або в інших випадках, визначених законодавством, звітність подають до АС «Є-Звітність» з окремо налаштованого робочого місця в органі Казначейства. Якщо

¹ Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене наказом МФУ від 02.09.2014 № 879.

² Порядок подання фінансової звітності, затверджений наказом МФУ від 28.02.2000 № 419.

³ Перелік територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією, затверджений наказом Мінреінтеграції від 22.12.2022 № 309.

⁴ Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» від 22.05.2003 № 851-IV.

⁵ Закон України «Про електронні довірчі послуги» від 05.10.2017 № 2155-VIII.

Таблиця 1. Нормативне регулювання складання річної звітності

Назва нормативного акта	Які питання складання звітності регулює
Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності», затверджене наказом МФУ від 28.12.2009 № 1541 (далі — НС 101)	Визначає склад, форми, принципи підготовки та подання фінансової звітності в державному секторі, загальні вимоги до визнання і розкриття її елементів
Порядок заповнення форм фінансової звітності в державному секторі, затверджений наказом МФУ від 28.02.2017 № 307 (далі — Порядок № 307)	Визначає порядок розкриття інформації за статтями фінансової звітності розпорядниками бюджетних коштів. У розділі II наведено порядок заповнення форм фінансової звітності: № 1-дс «Баланс», № 2-дс «Звіт про фінансові результати», № 3-дс «Звіт про рух грошових коштів», № 4-дс «Звіт про власний капітал»
Методичні рекомендації з перевірки порівняльності показників фінансової звітності суб'єктів державного сектору, затверджені наказом МФУ від 28.12.2017 № 1170 (далі — МР № 1170)	Визначає порядок звіряння показників в кожній окремій формі та між формами фінансової звітності
Порядок № 419	Визначає порядок і терміни подання фінансової звітності
Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 103 «Фінансова звітність за сегментами», затверджене наказом МФУ від 24.12.2010 № 1629	Визначає принципи та методологічні засади формування інформації про доходи, витрати, фінансові результати, активи і зобов'язання звітних сегментів та її розкриття у фінансовій звітності. Звітність подається за затвердженою формою № 6-дс «Додаток до приміток до річної фінансової звітності «Інформація за сегментами»
Порядок складання бюджетної звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, звітності фондами загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування, затверджений наказом МФУ від 24.01.2012 № 44	Визначає склад та порядок складання місячної, квартальної (проміжної) і річної бюджетної звітності, вимоги до розкриття її елементів

і такої можливості немає, звітність до органів Казначейства подають на паперових носіях з поданням звітності до АС «Є-Звітність» **після усунення обставин**, які стали причиною подання звітності на паперових носіях.

ДО ВІДОМА. Фінансову звітність відповідно до п. 3 розд. I НС 101 складають у гривнях (показники округлюють за математичними правилами). Бюджетну звітність подають у гривнях з копійками. В разі відсутності показників в окремих комірках звітної форми ставлять прочерк. Якщо показників для заповнення звітної форми немає, то таку форму **не складають**.

Перевірка правильності заповнення

Порядок перевірки і ув'язки форм фінансової звітності Мінфін навів у МР № 1170.

Найбільше ув'язок між ф. № 1-дс «Баланс» і ф. № 5-дс «Примітки до річної фінансової звітності», адже саме примітки деталізують окремі статі Балансу, наприклад:

- з розд. I ф. № 5-дс підсумок за графою «Первісна вартість» разом із підсумка-

ми граф про переоцінку мають збігатись зі статтею «Основні засоби» ф. № 1-дс;

- загальна сума за графами «Знос на початок року» і «Знос на кінець року» має відповідати показникам за статтею «Знос» Балансу.

Надходження і витрати відшкодованих ПФУ лікарняних, відшкодованих УСЗН витрат на «чорнобильські» відпустки, розрахунки з депонентами сумарно відображають в ряд. 3090 та ряд. 3180 ф. № 3-дс «Звіт про рух грошових коштів». Більш деталізовану інформацію за такими розрахункам за звітний рік наводять у додатку 10 «Пояснювальна записка». Єдине, на що слід звернути увагу, — зазначені показники мають відповідати оборотам за «Іншими рахунками» в Казначействі.

Із числа ув'язок між іншими звітами підкреслимо такі:

1. Рядок 2890 «Усього» розд. IV «Елементи витрат за обмінними операціями» ф. № 2-дс має дорівнювати ряд. 2290 «Усього витрат за обмінними операціями» розд. I «Фінансовий результат діяльності» цього звіту.

2. Рядок 2850 «Амортизація» має відповідати сумі показників амортизації, наведених

у ряд. 180 гр. 12 ф. № 5-дс. З балансом цей показник не порівнюють, оскільки там відображають накопичену амортизацію за весь час, а не тільки за звітний період.

3. За рядками «Залишок на початок року» і «Залишок на кінець року» ф. № 4-дс «Звіт про власний капітал» суми мають відповідати показникам «Балансу» за статтями I розділу пасиву.

Початкові залишки також можна ще порівнювати з показниками за рядком «Залишок на кінець року» звіту про власний капітал за попередній рік. Також контрольним показником є «Профіцит/дефіцит за звітний період», адже аналогічний показник розраховують у звіті про фінансовий результат — ряд. 2390.

4. Залишки грошових коштів та їх еквівалентів на початок та кінець звітного року,

зазначені в ряд. 3405 та ряд. 3425 ф. № 3-дс та розд. VIII ф. № 5-дс, мають відповідати статті «Грошові кошти та їх еквіваленти розпорядників бюджетних коштів та державних цільових фондів» ф. № 1-дс.

5. Не підлягають порівнянню статті «Балансу» про **необоротні активи (рядки 1000–1040)** і **внесений капітал (ряд. 1400)**, адже в активі відображають окремо первісну (або переоцінену) і залишкову вартість, а внесений капітал щодо придбаних, самостійно виготовлених активів містить первісну вартість, щодо отриманих безоплатно — залишкову вартість, а суми дооцінок/уцінок узагалі наводять в окремій статті. Тож не варто вигадувати додаткові ув'язки — найімовірніше, вони будуть не універсальними. А от ув'язки, запропоновані Мінфіном у МР № 1170, слід виконувати обов'язково.

ВІДОБРАЖЕННЯ У ЗВІТНОСТІ ГОСПОДАРСЬКИХ ОПЕРАЦІЙ

З огляду на численні запитання наших передплатників щодо складання річної звітності та відображення окремих господарських

операцій у звітних формах ми підготували відповіді на найпопулярніші запитання і навели їх в табл. 2 нижче.

Таблиця 2. Запитання-відповіді: на прикладах господарських операцій

Запитання	Відповідь
<p>? Протягом звітного року установа отримала від благодійників основні засоби і запаси в натуральній формі. В яких звітах їх слід відображати?</p>	<p>Форма № 1-дс «Баланс» Передані в експлуатацію основні засоби відображають в активі за статтею «Основні засоби» в ряд. 1000–1002, збільшення внесеного капіталу — в пасиві ряд. 1400 на суму залишкової вартості.</p> <p>Запаси, які зберігаються на складі, тобто ще не передані в експлуатацію і не використані, відображають у складі активів (ряд. 1050). В пасиві їм буде відповідати стаття «Фінансовий результат» (ряд. 1420), в яку включають (списують) доходи від необмінних операцій на всю суму надходження і витрати на суму списаних запасів.</p> <p>Форма № 2-дс «Звіт про фінансовий результат» Вартість отриманих безоплатно основних засобів виключають із доходів звітного періоду і не відображають в ряд. 2130. Доходи від необмінних операцій (ряд. 2130) і витрати (ряд. 2210, 2220, 2850) відображають лише на суму нарахованої протягом звітного періоду амортизації на подаровані основні засоби. Вартість безоплатно отриманих запасів відображають за доходами в ряд. 2130 на всю суму надходження, а витрати (ряд. 2210, 2220, 2840) — на суму списаних (витрачених) запасів.</p> <p>Форма № -Здс «Звіт про рух грошових коштів» Інформацію про надходження в натуральній формі наводять у ряд. 3045 та 3130 із урахуванням суми вилучення первісної вартості отриманих безоплатно основних засобів, яку відображають у розділі II «Рух коштів в результаті інвестиційної діяльності» в ряд. 3230, 3250.</p> <p>Вартість отриманих безоплатно запасів наводять у ряд. 3045 та 3130 у повному обсязі.</p> <p>Також довідково наводять інформацію поза табличною частиною звіту в рядках «*Надходження в натуральній формі» і «*Витрати в натуральній формі». Відзначимо, що зазвичай ці показники будуть однаковими, адже за фактом здійснення операцій у натуральній формі на підставі Довідки про надходження в натуральній формі органи Казначейства відображають в однаковій сумі й касові надходження, й витрати. Ці операції здійснюють на ту саму суму, що дорівнює вартості операції в натуральній формі, тож вони не впливають на результат руху грошових коштів, але збільшують обороти.</p> <p>Форма № 4 «Звіт про власний капітал» Отримані безоплатно основні засоби відображають у гр. 3 «Внесений капітал» в частині залишкової вартості.</p>

Запитання	Відповідь
	<p>Запаси в цей звіт не потрапляють. Безоплатне отримання запасів впливатиме хіба що на розмір фінансового результату (гр. 5) (доходи від необмінної операції збільшують його, а витрати при списанні запасів — зменшують).</p> <p>Форма № 5-дс «Примітки до річної фінансової звітності» Інформацію про основні засоби деталізовано розкривають у розділі I Приміток, а про запаси — у розділі IV Приміток.</p> <p>Форма № 4-2 д, м Дохід від безоплатного отримання матеріальних активів відображають у ряд. 020 гр. 8, видатки — відповідно до КЕКВ.</p>
<p>? Через бойові дії частково зруйновано будівлю установи. Чи треба це відобразити у звітності і в яких саме формах?</p>	<p>Якщо будівлю або інший об'єкт основних засобів зруйновано частково і установа проводить лише часткову їх ліквідацію та планує в майбутньому їх відновлювати, то в Балансі (ф. № 1-дс) слід відобразити цей об'єкт за <i>статтею «Основні засоби»</i>, але за зменшеною вартістю (первісна і знос). Зменшення первісної вартості відбувається на суму, що відповідає первісній вартості зруйнованої частини/складової. Суму, на яку слід зменшити знос, розраховують пропорційно сумі, що вибуває з первісної вартості.</p> <p>Також при частковій ліквідації слід зменшити і внесений капітал на суму, що вибуває з первісної вартості (у ф. № 1-дс — ряд. 1400, у ф. № 4-дс — ряд. 4290 гр. 3).</p> <p>У ф. № 5-дс в ряд. 040 (в разі будівлі) гр. 7, 8 відображають вибуття від часткової або повної ліквідації основних засобів. Розшифровку наводять у ряд. 185.</p>
<p>? Як відобразити проведену переоцінку матеріальних активів?</p>	<p>Результатом проведення дооцінки/уцінки основних засобів і запасів є збільшення їх первісної вартості.</p> <p>Переоцінка основних засобів торкнеться показника в ряд. 1001, 1002 ф. № 1-дс «Баланс» в активі і статті «Капітал у дооцінках» (ряд. 1410) в пасиві.</p> <p>Також переоцінку основних засобів відображають у ряд. 4100 гр. 4 ф. № 4-дс, а незавершених капінвестицій — в ряд. 4110 гр. 4.</p> <p>У ф. № 5-дс результати проведених переоцінок наводять за відповідними групами основних засобів у гр. 5, 6.</p> <p>Щодо переоцінки запасів, то збільшення/зменшення вартості вплине на балансовий залишок (ряд. 1050 «Балансу») і на формування фінрезультату (ряд. 1420), оскільки переоцінка запасів відбувається шляхом нарахування у звітному періоді доходів (дооцінка) або витрат (уцінка).</p>
<p>? Де у звітних формах слід відобразити передані ЗСУ транспортні засоби?</p>	<p>Відчуження майна В разі відчуження майна відповідно до ч. 1 ст. 7 Закону № 4765 1 право власності на транспортний засіб втрачається. В балансі таке майно не показують.</p> <p>Вибуття показують у ф. 5-дс в ряд. 060 гр. 7, 8 та наводять розшифровку в ряд. 182.</p> <p>Додатково вносять відомості про акт відчуження у Пояснювальну записку (додаток 10 бюджетної звітності).</p> <p>Виконання ВТО Якщо передача транспортного засобу відбувалась у межах виконання військово-транспортного обов'язку (мобілізації) згідно із Законом № 3543 2, то установа не втрачає право власності.</p> <p>Слід продовжувати обліковувати автомобіль в балансі (субрахунок 1015 «Транспортні засоби») і показувати його в Балансі (ф. № 1-дс) за статтею «Основні засоби» (ряд. 1001 — первісна вартість, ряд. 1002 — знос).</p> <p>До речі, підстав для припинення амортизації в разі мобілізації транспорту не містить жоден норматив, тож слід продовжувати проводити відповідні нарахування і збільшувати суму зносу в балансі.</p>
<p>? Як відобразити передплату періодичних видань на 2024 рік?</p>	<p>Порядок обліку заборгованості із передплати періодичних видань на майбутній рік, незалежно від того, чи це періодика для поточних потреб, чи поповнення бібліотечних фондів, чи отримання доступу до інформаційних ресурсів, установа обирає в індивідуальному порядку. Серед варіантів — відображення заборгованості як авансового платежу або віднесення її до видатків майбутніх періодів. Якщо йдеться про передплату періодичних видань для поточних потреб, то суму наводять:</p> <ul style="list-style-type: none"> • в ряд. 1135 ф. № 1-дс «Баланс» — авансовий платіж; • в ряд. 1200 ф. № 1-дс «Баланс» — витрати майбутніх періодів. <p>В разі оформлення передплати для поповнення бібліотечних фондів суму передплати наводять в тих самих ряд. 1135 або 1200 активу ф. № 1-дс і додатково в пасиві — ряд. 1450 «Цільове</p>

Запитання	Відповідь
	<p>фінансування», оскільки фінансування на збільшення вартості необоротних активів визнається цільовим. У ф. 5-дс заборгованість із передплати періодики незалежно від обраного варіанта обліку наводять у розділі VII «Дебіторська заборгованість» в ряд. 660.</p> <p>У бюджетній звітності (ф. № 7д, м) передплату періодики відображають за КЕКВ 2210 або 3110 у статті «Дебіторська заборгованість» на початок (гр. 4) та кінець (гр. 5) звітного року.</p>
<p>? Маємо не введені цього року в експлуатацію основні засоби і об'єкт незавершеного будівництва. В яких формах треба навести інформацію?</p>	<p>Суми витрат на придбання основних засобів та на будівництво відображають у ф. № 1-дс «Баланс»: в активі — ряд. 1030 «Незавершені капітальні інвестиції», в пасиві — ряд. 1450 «Цільове фінансування», оскільки внесений капітал формується одночасно із введенням в експлуатацію.</p> <p>Водночас у ф. № 2-дс суми надходжень, що спрямовуються на придбання необоротних активів, не слід відображати ні за ряд. 2010 «Бюджетні асигнування», ні за іншим рядком доходів (п. 2 Порядку № 307). Зауважимо, що зі статті «Доходи» слід вилучати всі суми, що будуть віднесені на формування первісної вартості активу, навіть якщо достовірно не відомо, коли об'єкт буде введений в експлуатацію.</p> <p>Також інформацію про ці операції розкриватимуть:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ряд. 3230, 3265 ф. № 3-дс «Звіт про рух грошових коштів»; • ряд. 4290 гр. 8 ф. № 4-дс «Звіт про власний капітал»; • розділ III «Капітальні інвестиції» ф. № 5-дс
<p>? Чи треба у звітності показувати законсервовані об'єкти основних засобів?</p>	<p>Переданий на консервацію об'єкт основних засобів залишається у складі активів установи, тому його первісну вартість відображають у ряд. 1001, знос — у ряд. 1002 ф. № 1-дс, а внесений капітал (залишкову вартість) — у ряд. 1400.</p> <p>Суму внесеного капіталу на «нерухомий актив» наводять також у ф. № 4-дс.</p> <p>Відомості про первісну вартість, нарахований знос (ідентичні наведеним в балансі) відображають і у ф. № 5-дс «Примітки до річної фінансової звітності». Додатково в ряд. 191 слід відобразити залишкову вартість основних засобів, що тимчасово не використовуються (знаходяться на консервації, реконструкції).</p>
<p>? ЗДО за рішенням міської ради передав залишки продуктів комунальному підприємству на виконання програми для харчування ВПО. Це обмінна чи необмінна операція? Як її відобразити у звітності?</p>	<p>Витрати, пов'язані з передачею активів, що їх передають суб'єкти державного сектору суб'єктам господарювання, фізичним особам та іншим суб'єктам державного сектору для виконання цільових заходів, обліковують на субрахунок 8511 «Витрати за необмінними операціями» (Порядок № 1219). Тому відповідь досить очевидна: наприкінці звітного періоду витрати списують на фінансовий результат і відображають у ряд. 2310 ф. № 2-дс.</p>
<p>? Маємо залишок поштових марок в касі установи. Протягом року марки придбали і використовували. Як такі операції показати у звіті?</p>	<p>В ряд. 1161 ф. № 1-дс «Баланс» наводять гривневий залишок поштових марок на початок та кінець звітного року.</p> <p>А ось рух марок (субрахунок 2213) протягом року відображають у ф. № 3-дс: придбання — ряд. 3050, витрати — ряд. 3135. Залишок марок, що відповідає даним Балансу на початок та кінець звітного періоду, відображають у ряд. 3405 та ряд. 3425 відповідно.</p> <p>У ф. № 5-дс залишок поштових марок на початок і кінець звітного року наводять у ряд. 671 розділу VIII.</p>
<p>? Станом на 31.12.2023 нарахували орендну плату, але не сплатили. Як відобразити у звітності?</p>	<p>Нараховані, але не сплачені зобов'язання за отриманими товарами, роботами і послугами, зокрема орендну плату у орендатора, відображають в пасиві Балансу: у ряд. 1545 «Поточні зобов'язання за розрахунками за товари, роботи, послуги», а також у ряд. 1420 «Фінансовий результат» — як нараховані витрати.</p> <p>Нараховану, але не отриману плату за реалізовані активи, послуги, зокрема орендну плату у орендодавця, відображають в активі Балансу — ряд. 1125 «Поточна дебіторська заборгованість за розрахунками за товари, роботи, послуги», а також у пасиві як нараховані доходи — ряд. 1420 «Фінансовий результат».</p>

Запитання	Відповідь
	<p>Крім того, нараховані витрати й доходи зазначають у ф. № 2-дс:</p> <ul style="list-style-type: none"> • орендар: як витрати за зобов'язаннями за товари, роботи, послуги (ряд. 2210, 2220 та 2840) залежно від мети використання орендованого об'єкта; • орендодавець: як дохід (ряд. 2050 «Інші доходи від обмінних операцій»). <p>Доходи і витрати також відображають у ф. № 5-дс у розділі IX.</p> <p>Заборгованість за видатками у орендаря (кредиторська) і доходами у орендодавця (дебіторська) також відображають у ф. № 7 д, м «Звіт про заборгованість за бюджетними коштами».</p>
<p>? На дату складання звітності установа нарахувала суму допомоги по тимчасовій непрацездатності, але не виплатила її в частині відшкодування ПФУ. Як відобразити заборгованість у звітності?</p>	<p>У ф. 1-дс «Баланс» нараховані лікарняні відображають у повній сумі:</p> <ul style="list-style-type: none"> • заборгованість ПФУ перед установою — ряд. 1140 «Поточна дебіторська заборгованість за розрахунками із соціального страхування»; • заборгованість установи перед працівниками — ряд. 1560 — зазначають суму заборгованості в готівковій частині (банк, каса); ряд. 1540 — заборгованість з податків, утриманих із нарахованої допомоги (ПДФО, військовий збір); ряд. 1565 — заборгованість із ЄСВ, нарахованого на допомогу. <p>Якщо на дату складання звітності кошти від ПФУ надійшли, то в ряд. 1140 Балансу заборгованості вже не буде, а кошти відобразять у ряд. 1162 «Грошові кошти та їх еквіваленти розпорядників бюджетних коштів та державних цільових фондів у національній валюті, у тому числі в Казначействі».</p> <p>Відповідна операція також збільшуватиме статтю інших надходжень від операційної діяльності у ф. № 3-дс «Звіт про рух грошових коштів» (ряд. 3090).</p> <p>Відшкодовані ПФУ суми нарахованої допомоги, що на кінець звітного періоду залишилися на рахунку, наводять у розділі VIII, ряд. 673, гр. 4, ф. № 5-дс.</p> <p>Заборгованість — як дебіторську, так і кредиторську — за нарахованими сумами допомоги наводять у ряд. 012 Додатка 20 бюджетної звітності «Довідка про дебіторську та кредиторську заборгованість за операціями, які не відображаються у формі № 7д, № 7м «Звіт про заборгованість за бюджетними коштами»».</p>
<p>? Через підзвітну особу сплачено кошти за судовий збір (або інший адміністративний платіж). Витрати за авансовим звітом відображено на субрахунку 8511. Чи правильно буде поставити витрати в рядок 2310 ф. № 2-дс?</p>	<p>Відповідно до роз'яснень Мінфіну, наданих у листі від 17.11.2017 № 35220-06-5/3155, сплата передбачених законодавством платежів на безповоротній основі, що здійснюється за КЕКВ 2800 «Інші поточні видатки», належить до витрат за необмінними операціями. Для відображення інформації про суми визнаних витрат за необмінними операціями призначено субрахунок 8511. Тож сума судового збору має збільшити витрати за необмінними операціями в розділі I ф. № 2-дс «Звіт про фінансові результати», а саме найбільше підходить ряд. 2310.</p> <p>Крім того, суму коштів, отриманих для сплати збору, слід відобразити і в ряд. 2010.</p> <p>Відповідний рух коштів показуватимуть і у ф. № 3-дс: ряд. 3000 та 3130 (дорівнює ряд. 2310 ф. № 2-дс).</p> <p>У ф. № 5-дс суми нарахованих доходів і витрат за цими операціями підлягають розкриттю в розділі IX.</p>
<p>? Маємо заборгованість за депонентами (заробітна плата). Як це відобразити у звітних формах?</p>	<p>Заборгованість за депонентами відображають у ряд. 1575 ф. № 1-дс «Баланс».</p> <p>Депоненти забезпечуються грошовими коштами, залишок яких наводять у ряд. 1162 Балансу та ряд. 3425 ф. № 3-дс.</p> <p>Суми депонентів, що на кінець звітного періоду залишилися на рахунку, відображають у розділі VIII, ряд. 673, гр. 4, ф. № 5-дс.</p> <p>Заборгованість за депонентами, як і заборгованість за лікарняними, визнається небюджетною, тому її відображають у Додатку 20 бюджетної звітності за статтею «Розрахунки за іншими операціями» (ряд. 060), де треба додати назву таких розрахунків, наприклад «депонована заробітна плата» (ряд. 061).</p>
<p>? Надійшли кошти за продаж макулатури від списання бібліотечних фондів. Як показати у звітності?</p>	<p>Безпосередньо кошти будуть відображені в ряд. 1162 Балансу, якщо вони знаходяться на казначейському рахунку, або в ряд. 1163 — якщо в банку.</p> <p>Також рух коштів від продажу активів потрібно відобразити у ряд. 3010, 3115 ф. № 3-дс, а залишок коштів на рахунку — в ряд. 3425.</p> <p>В ряд. 2030 ф. № 2-дс відображають нараховані доходи від продажу макулатури, а в ряд. 2230 — понесені витрати.</p>

Запитання	Відповідь
	<p>Крім того, залишок коштів (якщо він є наявним на кінець року) має бути відображений в розділі VIII ряд. 672 ф. № 5-дс.</p> <p>У бюджетній звітності отриманий від продажу макулатури дохід у вигляді грошових коштів, зарахованих на рахунки установи, наводять у ряд. 050 гр. 9 ф. № 4-1 д, м «Звіт про надходження і використання коштів, отриманих як плата за послуги».</p> <p>А також відображають залишок невикористаних коштів (гр. 14).</p>
<p> Як відобразити у звітності отримані асигнування? Чи всі вони мають бути у звіті про фінансовий результат?</p>	<p>Доходи, отримані у вигляді асигнувань з бюджету, у ф. № 2-дс «Звіт про фінансові результати» можуть бути відображені за такими статтями:</p> <ul style="list-style-type: none"> • «Бюджетні асигнування» (ряд. 2010) — якщо кошти були отримані на виконання повноважень установи, визначених законодавством, або на утримання апарату (субрахунок 7011); • «Трансферти» (ряд. 2110) — якщо кошти були отримані як відкриті асигнування для перерахування у вигляді трансферту (рахунок 75). Відповідно, перераховані суми трансфертів слід відображати за витратною статтею «Трансферти» — ряд. 2300 (субрахунок 8511). <p>Також доходи від отриманого з бюджету фінансування відображають у розділі IX ф. № 5-дс.</p> <p>Виключаються із бюджетних асигнувань суми на придбання необоротних активів, будівництво, поліпшення, створення державних запасів і резервів; на придбання фінансових інвестицій, капітальних активів та на інші заходи цільового фінансування, що їх визнають частиною капіталу.</p> <p>Своєю чергою, вилучені із бюджетних асигнувань протягом року суми цільового фінансування відображають у ряд. 3230 ф. № 3-дс та ряд. 4290 гр. 8 ф. № 4-дс.</p> <p>Якщо на кінець звітного періоду є не введені в експлуатацію необоротні активи, то залишок цільового фінансування наводять у ряд. 1450 ф. № 1-дс «Баланс».</p>
<p>1 Закон України «Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану» від 17.05.2012 № 4765-VI.</p> <p>2 Закон України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» від 21.10.1993 № 3543-XII.</p> <p>3 Порядок застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, затверджений наказом МФУ від 29.12.2015 № 1219.</p>	

Б

 Публічні закупівлі

ЗАВЕРШУЄМО ЗАКУПІВЕЛЬНИЙ 2023 РІК, ГОТУЄМОСЯ ДО ЗАКУПІВЕЛЬ-2024

Людмила Линник,
юрист газети «Бухгалтерія: бюджет»

Наприкінці року замовники підбивають підсумки закупівель поточного року та планують свою закупівельну діяльність на наступний рік. Традиційно і ми збираємо всі нормативні нюанси у цій сфері та представляємо статтю-нагадування про необхідні кроки в цьому напрямку. На що звернути увагу цього року, розкажемо в матеріалі.

ЗАВЕРШУЄМО ЗАКУПІВЛІ-2023

На відміну від 2022 року, коли замовники протягом року здійснювали закупівлі за трьома різними документами, в цьому році вже купували відповідно до *Особливостей № 1178*¹.

Тож і звітувати за результатами публічних закупівель необхідно за одним документом.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Незважаючи на те, що вже більше року пройшло з часу застосування *постанови № 169*², обов'язок відзвітувати про закупівлі того періоду у замовників **все ще залишається**.

1

Особливості здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування, затверджені постановою КМУ від 12.10.2022 № 1178.

2

Постанова КМУ «Деякі питання здійснення оборонних та публічних закупівель товарів, робіт і послуг в умовах воєнного стану» від 28.02.2022 № 169.

3

Постанова КМУ «Про затвердження особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування» від 12.10.2022 № 1178.

4

Закон України «Про публічні закупівлі» від 25.12.2015 № 922-VIII.

Відповідно до абз. 4 п. 2 постанови № 1178³ звіт про договір про закупівлю, укладений без використання електронної системи закупівель (далі — ЕСЗ), а також договір про закупівлю, всі додатки та зміни до нього оприлюднюються замовником **протягом 90 днів** із дня припинення або скасування воєнного стану, **якщо замовник не оприлюднив їх** до набрання чинності цією постановою.

Однак повернемося до закупівель поточного року. Замовникам необхідно відзвітувати про виконання договорів, укладених в 2023 році за *Особливостями* № 1178.

Відповідно до п. 4 *Особливостей* № 1178 у разі:

- виконання сторонами договору про закупівлю, укладеного відповідно до п. 10 цих *Особливостей*;
- або закінчення строку дії такого договору про закупівлю **за умови його виконання** сторонами;
- або його **розірвання**

замовник обов'язково **оприлюднює звіт про виконання договору про закупівлю** (далі — звіт про виконання) у строки, визначені п. 12 ч. 1 ст. 10 Закону № 922.

Згідно з п. 12 ч. 1 ст. 10 Закону № 922⁴ звіт про виконання оприлюднюють протягом **20 робочих днів із дня** виконання сторонами договору про закупівлю або закінчення строку дії договору про закупівлю за умови його виконання сторонами або його розірвання.

Яких договорів стосується? Як вже зазначено вище, звіт про виконання оприлюднюють виключно щодо договорів, укладених відповідно до п. 10 *Особливостей* № 1178, — тобто щодо договорів, укладених за результатами **відкритих торгів** (далі — ВТ) та в **е-каталозі**.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Не встановлено вимоги про оприлюднення звіту про виконання щодо договорів, укладених за результатами:

- **допорогової закупівлі чи без використання ЕСЗ** (тобто придбання товарів і послуг (крім послуг з поточного ремонту), вартість яких є меншою, ніж 100 тис. грн, послуг з поточного ремонту, вартість яких є меншою, ніж 200 тис. грн, робіт, вартість яких є меншою, ніж 1,5 млн грн);
- **закупівлі відповідно до пп. 9 та 13 *Особливостей* № 1178.**

У разі здійснення таких закупівель без використання ЕСЗ та за умови, що вартість закупівлі становить або перевищує 50 тис. грн, замовник оприлюднює **звіт про договір про закупівлю**, укладений без використання ЕСЗ, відповідно до п. 3⁸ розд. Х «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 922 (тобто не пізніше ніж через 10 робочих днів із дня укладення такого договору). Ним такі закупівлі й завершуються.

Хто звітує? Відповідно до п. 3 *Особливостей* № 1178 замовники, що зобов'язані здійснювати публічні закупівлі товарів, робіт і послуг відповідно до Закону № 922, проводять закупівлі з урахуванням цих *Особливостей* та з дотриманням принципів здійснення публічних закупівель, визначених Законом № 922.

Оскільки окремих вимог щодо осіб, відповідальних за проведення закупівель, *Особливості* № 1178 не містять, то такою особою є уповноважена особа (далі — УО), передбачена ст. 11 Закону № 922. Підтверджується це опосередковано і в тексті *Особливостей* № 1178.

Яку інформацію зазначити? Перелік інформації, що має міститися у звіті про виконання, передбачено ст. 42 Закону № 922. Але в умовах воєнного стану **є певні винятки**.

Так, відповідно до п. 4 *Особливостей* № 1178 під час оприлюднення в ЕСЗ звіту про виконання відповідно до Закону № 922 інформація, передбачена п. 13 ч. 1 ст. 42 Закону № 922 (країна походження товару щодо кожної номенклатурної позиції предмета закупівлі — у разі закупівлі товару), замовником **не зазначається**.

У звіті про виконання, укладеному з використанням е-каталогу, замість інформації, визначеної п. 1 ч. 1 ст. 42 Закону № 922 (унікальний номер оголошення), **зазначають унікальний номер закупівлі**, здійсненої з використанням е-каталогу, присвоєний ЕСЗ.

У разі коли оприлюднення в ЕСЗ інформації про місцезнаходження замовника, та/або місцезнаходження (для юридичної особи) / місце проживання (для фізичної особи) постачальника (виконавця робіт, надавача послуг), та/або місце поставки товарів, виконання робіт чи надання послуг (оприлюднення якої передбачено Законом № 922 та/або *Особливостями* № 1178) **несе загрозу безпеці замовника та/або постачальника (виконавця робіт, надавача послуг)**, така інформація у звіті про виконання **може бути зазначена** як назва населеного пункту місцезнаходження замовника, та/або місцезна-

ходження (для юридичної особи) / місце проживання (для фізичної особи) постачальника (виконавця робіт, надавача послуг), та/або назва населеного пункту, в який здійснюється доставка товару (в якому виконуються роботи чи надаються послуги).

Терміни та точки відліку Як ми вже зазначили вище, звіт про виконання оприлюднюють протягом **20 робочих днів** із дня настання однієї з підстав:

- 1) виконання сторонами договору про закупівлю;
- 2) закінчення строку дії договору про закупівлю за умови його виконання сторонами;
- 3) розірвання договору.

Як свого часу зазначало Мінекономіки в листі від 24.11.2020 № 3304-04/69987-06 (детальніше див. газету «Бухгалтерія: бюджет», № 45/2020, с. 15), замовник самостійно обирає, за настання якої саме з підстав публікувати звіт про виконання: після останньої оплати за договором (якщо вона здійснена після поставки товару, надання послуг, виконання робіт) чи після завершення терміну дії договору (навіть, якщо всі зобов'язання за договором були виконані раніше).

ДО ВІДОМА. Ухвалюючи рішення про оприлюднення звіту про виконання (який засвідчує факт повного виконання договору), також слід зважати на те, чи дійсно замовник вважає його виконаним та чи не має наміру укласти додаткову угоду відповідно до *n.p. 8 п. 19 Особливостей № 1178* на початку нового закупівельного року, збільшуючи його суму на 20%, адже після оприлюднення звіту про виконання **укласти відповідну додаткову угоду до нього ви вже не зможете.**

І це питання є актуальним не лише для невідкладних закупівель нового року, які розглянемо трохи нижче, а й щодо підстави 2 — для оприлюднення звіту про виконання.

Свого часу Мінекономіки, відповідаючи на запит № 1233/2021 на офіційному вебсайті (в розділі *Головна* → *Публічні закупівлі* → *Консультації з питань закупівель* → *Консультації*) зазначало, що звіт слід оприлюднювати виключно після настання перелічених вище підстав, не роз'яснюючи порядку дій у разі, коли термін дії договору добіг кінця, але зобов'язання за ним сторони не виконали або виконали не в повному обсязі.

Із зазначеного випливає, що **сам факт закінчення строку дії договору не є підставою для оприлюднення звіту про виконання, якщо сторони не виконали своїх зобов'язань.**

А тому замовникам варто в разі закінчення такого строку (тобто поки договір є чинним) скористатись положеннями *n.p. 4 п. 19 Особливостей № 1178* та внести зміни до договору закупівлі про продовження строку дії договору про закупівлю та строку виконання зобов'язань щодо передачі товару, виконання робіт, надання послуг у разі виникнення документально підтверджених об'єктивних обставин, що спричинили таке продовження, у тому числі обставин непереборної сили, затримки фінансування витрат замовника, за умови що такі зміни не призведуть до збільшення суми, визначеної в договорі про закупівлю.

У разі внесення змін до істотних умов договору про закупівлю у випадках, передбачених *n. 19 Особливостей № 1178*, замовник обов'язково оприлюднює повідомлення про внесення змін до договору про закупівлю відповідно до вимог *Закону № 922* з урахуванням цих *Особливостей*.

Відповідно до *n. 11 ч. 1 ст. 10 Закону № 922* замовник оприлюднює в ЕСЗ **повідомлення про внесення змін** до договору про закупівлю та зміни до договору протягом трьох робочих днів із дня внесення змін.

Якщо ж документального підтвердження обґрунтованості затримки виконання зобов'язань сторони не мають, то варто подумати про розірвання договору.

Відповідальність За неоприлюднення чи **порушення порядку** оприлюднення інформації про закупівлю (зокрема й звіту про виконання) передбачена адміністративна відповідальність за *ст. 164¹⁴ КпАП*⁵ у формі штрафу на службових (посадових), уповноважених осіб замовника в розмірі 100 НМДГ (1700,00 грн).

Отже, не тільки неоприлюднення звіту взагалі, а й факт порушення порядку його оприлюднення (зокрема й пропуск встановленого строку оприлюднення) є складом цього адмінправопорушення і підставою для притягнення до відповідальності.

Відповідно до оновленої *ст. 38 КпАП* за вчинення такого правопорушення відповідальність може настати протягом 6 місяців із дня його виявлення, але не пізніше двох років із дня його вчинення.

⁵
Кодекс України
про адміністративні
порушення
від 07.12.1984 № 8073-Х.

ПЛАНУЄМО ЗАКУПІВЛІ-2024

Як планувати? Відповідно до п. 14 *Особливостей № 1178* закупівля здійснюється замовником на підставі **наявної** потреби або в разі **планової** потреби наступного року (планових потреб наступних періодів).

Отже, за *Особливостями № 1178* **можна запланувати та провести закупівлю в поточному році на наступний рік**. При цьому зазначена норма не містить обмежень щодо планування виключно на період воєнного стану та 90 днів після його припинення. Тож виходить, що запланувати і здійснити закупівлю за *Особливостями № 1178* **можна на 2024 рік повністю**.

Заплановану закупівлю включають до **річного плану** закупівель замовника відповідно до **ст. 4 Закону № 922**. Тобто річний план формується та оприлюднюється за вимогами *Закону № 922*. А це означає, **що до нього включаються всі закупівлі замовника від 1 копійки**, і лише процедуру закупівлі слід зазначити згідно з *Особливостями № 1178*.

Відокремлені підрозділи Нагадаємо, що відповідно до абз. 2 п. 15 *Особливостей № 1178* за рішенням замовника **його відокремлений підрозділ може здійснювати закупівлю самостійно для задоволення потреб такого підрозділу**. У такому разі замовник визначає предмет закупівлі окремо для відокремленого підрозділу. Інформацію про потребу в закупівлі, що її має здійснити відокремлений підрозділ, вносять до річного плану **замовника**.

Своє бачення застосування зазначеної норми Мінекономіки виклало в листі від 08.12.2022 № 3323-04/78667-06 (див. газету «Бухгалтерія: бюджет», № 47–48/2022, с. 30), зокрема й про те, що йдеться **в цій нормі про відокремлені підрозділи, які не є юрособами**.

Згідно зі *ст. 95 ЦКУ*⁶ філією є відокремлений підрозділ юрособи, що розташований поза її місцезнаходженням та здійснює всі або частину її функцій. Представництвом є відокремлений підрозділ юридичної особи, що розташований поза її місцезнаходженням та здійснює представництво і захист інтересів юридичної особи. Філії та представництва не є юрособами. Вони наділяються майном юрособи, що їх створила, і діють на підставі затвердженого нею положення. Керівники філій та представництв призначаються юридичною особою і діють на підставі виданої нею довіреності. Відомості про філії та представництва юридичної особи включаються до ЄДР.

Філії, представництва та інші відокремлені підрозділи юросіб, на думку фахівців міністерства, **можуть здійснювати закупівлю товарів, робіт і послуг самостійно для задоволення власних потреб** за наявності рішення замовника-юрособи.

Тож, маючи відокремлені підрозділи, які не можуть бути замовниками та самостійно здійснювати закупівлю товарів робіт і послуг, однак здійснюють свої функції поза межами замовника, **замовник може ухвалити рішення (наказ, розпорядження), згідно з яким для таких підрозділів закупівлі будуть проведені окремо**.

Водночас міністерство зазначає, що інформація про потребу в закупівлі, що має бути здійснена відокремленим підрозділом, **вноситься як до річного плану відокремленого підрозділу, так і до річного плану замовника**.

Аби краще орієнтуватись у цьому питанні, слід згадати лист Мінекономіки від 15.09.2020 № 3304-04/56256-06. В ньому було зазначено, що філії та представництва юросіб, які не мають статусу юросіб, не можуть від свого імені виступати замовником у процедурах закупівлі товарів, робіт і послуг відповідно до норм *Закону № 922*. За таких обставин замовником може виступати саме юрособа, яка здійснює закупівлю безпосередньо або через уповноважений належним чином відокремлений підрозділ. Але договір про закупівлю від імені юрособи-замовника підписують керівники філій та представництв на підставі довіреності, виданої відповідно до чинного законодавства.

Отже, головна організація може визначити уповноважених осіб у філіях, представництвах та інших відокремлених підрозділах з метою забезпечення ефективного безперервного функціонування роботи замовника та його підрозділів як єдиного цілого.

Однак якщо відокремлений підрозділ здійснює закупівлю згідно з вимогами *Закону № 922*, то таку закупівлю здійснюють відповідно до складеного та затвердженого уповноваженою особою (особами) відокремленого підрозділу юрособи річного плану закупівель.

В річному плані замовника предмет закупівлі і суму зазначають окремо незалежно від того, чи сам замовник закуповує аналогічний предмет.

Форма За приписами п. 14 *Особливостей № 1178* річний план на 2024 рік слід складати за вимогами *Закону № 922* з урахуван-

6

Цивільний кодекс
України від 16.01.2003
№ 435-IV.

ням *Особливостей № 1178*. Інформацію, яка має міститися в річному плані, визначено в ч. 2 ст. 4 *Закону № 922*.

Замовники можуть не публікувати інформацію про своє місцезнаходження в річному плані закупівель, якщо поширення такої інформації несе ризики для їхньої безпеки (абз. 2 п. 14 *Особливостей № 1178*).

Хто і коли? З 01.01.2022 завершилась ера тендерних комітетів. Починаючи з цієї дати закупівлями займаються виключно УО. Щодо осіб, відповідальних за проведення закупівель, як ми вже зазначали вище, жодних уточнень в *Особливостях № 1178* немає. Тож застосовуються загальні вимоги *Закону № 922*. Отже, планує закупівлі та формує річний план в ЕСЗ саме УО.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Річний план та зміни до нього безоплатно оприлюднюються замовником в ЕСЗ протягом **5 робочих днів** із дня затвердження річного плану та змін до нього (ч. 1 ст. 4 *Закон № 922*).

При обчисленні перебігу строків, вважаємо, необхідно керуватися ЦКУ, який закріплює загальні положення щодо правильного обчислення строків та визначення початку перебігу строку. Це підкреслює й Мінекономіки, відповідаючи на запит № 250/2016⁷, на офіційному сайті (в розділі Головна → Публічні закупівлі → Консультації з питань закупівель → Консультації).

Зокрема, відповідно до ч. 1 ст. 253 ЦКУ перебіг строку починається з наступного дня після відповідної календарної дати або настання події, з якою пов'язано його початок (та вважається першим днем для вчинення певної дії, яка має юридичне значення). Якщо останній день припадає на неробочий (святковий) день, то останнім днем закінчення строку є перший за ним робочий день (ч. 5 ст. 254 ЦКУ).

Етапи формування Процес формування річного плану закупівель можна розділити на декілька етапів.

Етап 1. Аналіз наявної потреби організації. На першому етапі формування річного плану закупівель перед УО виникає перше проблемне питання: де брати інформацію про потреби установи та яка саме інформація потрібна? Кожен замовник визначає свої потреби різними способами, оскільки на це впливає багато різних факторів (джерела і розмір фінансування, особливості діяльності установи тощо).

Бюджетні установи на підставі наявної потреби формують показники проєктів кошторисів. Показники видатків мають враховувати такі фактори, як індекси споживчих цін, ціни виробників, тарифи на товари, роботи та послуги. Джерелом інформації про потреби є матеріали, на підставі яких формувалися показники.

Джерелами інформації можуть бути витрати, які були пов'язані з минулорічними закупівлями, та запити структурних підрозділів установи. УО проводить аналіз закупівель попередніх років, визначає основні потреби.

Етап 2. Визначення очікуваної вартості предмета закупівлі. Наступним кроком після визначення потреб закупівельника для складання річного плану є визначення очікуваної вартості предметів закупівлі. Це можна зробити, використавши чотири методи, запропоновані в *Примірній методиці № 275*⁸.

Етап 3. Визначення предмета закупівель. Предмет закупівлі визначається замовником відповідно до вимог *Закону № 922* та *Порядку № 708*⁹ (п. 15 *Особливостей № 1178*).

Після того, як отримали інформацію, визначили очікувану вартість і кожній позиції присвоїли код *Єдиного закупівельного словника*, слід правильно вибрати тип процедури закупівлі за *Особливостями № 1178*.

Етап 4. Складання та оприлюднення плану. На цьому етапі слід опублікувати план. Після оприлюднення плану процес планування можна вважати закінченим. Далі здійснюється процес проведення закупівель залежно від обраної процедури.

Що не включають до річного плану? Відповідно до ч. 3 ст. 4 *Закону № 922* до річного плану не включають закупівлі, для здійснення яких не застосовується цей Закон у випадках, визначених у ч. 5 і 6 ст. 3 цього Закону. Ці норми застосовуються практично без змін, що передбачено абз. 2 п. 3 *Особливостей № 1178*.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Постановою КМУ від 19.06.2023 № 621, яка набула чинності 21.06.2023, було внесено зміни до *Особливостей № 1178* та доповнено новим розділом «Особливості здійснення процедур закупівлі послуг енергосервісу» (пункти 68–76). А в п. 3 *Особливостей № 1178* передбачено, що положення ч. 5, 6, 8 ст. 3 *Закону № 922* застосовуються на умовах, визначених *Законом № 922*, з урахуванням положень пунктів 68–76 цих *Особливостей*.

⁷ <https://www.me.gov.ua/InfoRez/Details?lang=uk-UA&id=e9abd22e-5be1-40a1-b1b6-a62e48b1eae6>

⁸ Примірна методика визначення очікуваної вартості предмета закупівлі, затверджена наказом Мінекономіки від 18.02.2020 № 275.

⁹ Порядок визначення предмета закупівлі, затверджений наказом Мінекономіки від 15.04.2020 № 708.

10
Закон України
«Про запровадження
нових інвестиційних
можливостей, гаранту-
вання прав та законних
інтересів суб'єктів
підприємницької
діяльності для про-
ведення масштабної
енергомодернізації»
від 09.04.2015 № 327-VIII.

11
Господарський кодекс
України від 16.01.2003
№ 436-IV.

Своєю чергою, Закон № 922 визначає, що особливості закупівлі послуг з енергосервісу визначаються окремими законами. З огляду на викладене, замовники здійснюють закупівлі енергосервісу відповідно до *Закону про енергосервіс*¹⁰ з урахуванням положень, визначених *пунктами 68–76 Особливостей № 1178*. На це звертає увагу Мінекономіки в листі від 03.10.2023 № 3323-04/53077-06, розміщеному на офіційному вебсайті міністерства в розділі «Консультації з питань закупівель».

Не передбачає Закон № 922 відображення в річному плані зміни істотних умов договору про закупівлю, що здійснюється в порядку, визначеному п. 19 *Особливостей № 1178*, а також інших зобов'язань за договорами про закупівлю, укладеними в попередні роки та строк дії яких не закінчився у встановленому законодавством порядку. Тобто минулорічні договори, строк яких продовжено (зокрема й продовження чинного договору на строк, достатній для проведення процедури закупівлі на початку наступного року), в річному плані **не відображають**.

«Незакупівлі» до річного плану також **не вносять!** Так, відповідно до п. 25 ч. 1 *Закону № 922* публічна закупівля — це **придбання** замовником товарів, робіт і послуг у порядку, встановленому цим *Законом*. На видатки, що **здійснюються** замовником **саме як відшкодування** (компенсація) витрат **чи не передбачають укладення договору** про закупівлю, норми *Закону № 922*, а також нормативно-правових актів, розроблених на його виконання, не поширюються. До річного плану вони **не включаються**. Тож, наприклад, відшкодування вартості комунальних послуг орендодавцю, видатки на оплату адміністративних послуг, судових витрат (судовий збір), податків, зборів, мита, штрафів **до річного плану не включають**.

Внесення змін до річного плану Затвердження річного плану не позбавляє за-

мовника права **періодично і необмежену кількість разів вносити зміни до річного плану** закупівель відповідно до наявного фінансування, потреб у товарах, роботах, послугах, що виникли в процесі діяльності протягом року. Єдина умова: інформацію про кожну заплановану закупівлю (тобто рядок плану) замовник вносить **перед** проведенням відповідної закупівлі. Тобто внесення закупівлі в річний план завжди передують проведенню закупівлі. Потім закупівля прив'язується до конкретного рядка плану. Без цього проведення закупівлі неможливе і буде порушенням.

Водночас у п. 15 *Особливостей № 1178* прямо врегульовано таке: якщо у замовника виникла **додаткова потреба** (яку замовник не міг передбачити на момент здійснення закупівлі за тотожним предметом закупівлі) у здійсненні закупівлі за предметом закупівлі, закупівля за яким ним вже була здійснена у поточному році, очікувана вартість такого предмета закупівлі **не додається до очікуваної вартості тотожного предмета закупівлі** (тотожних предметів закупівель), закупівля яких була здійснена. Замовник обирає вид закупівлі такого предмета закупівлі **з урахуванням вартісних меж**, визначених цими *Особливостями*. Тобто те, що раніше роз'яснювало Мінекономіки, тепер закріплено на нормативному рівні.

Водночас п. 6 *Особливостей № 1178* забороняє замовнику ділити предмет закупівлі на частини з метою уникнення проведення процедури закупівлі через відкриті торги/використання е-каталогу (в разі закупівлі товару).

Тож щодо цього питання, як і раніше, слід дотримуватися рекомендацій Мінекономіки, наданих в листі від 03.09.2020 № 3304-04/54160-06 (детальніше див. газету «Бухгалтерія: бюджет», № 36/2020, с. 11).

Зміни до річного плану слід опублікувати також протягом 5 р. дн. із дня їх затвердження.

ЗАКУПІВЛІ НОВОГО РОКУ

Для постійно здійснюваних закупівель, в яких не допускається збій і потреба в них постійна (продукти харчування, енергоносії, комунальні послуги тощо), замовник навіть з урахуванням *Особливостей № 1178*:

- може продовжити чинний договір на строк, достатній для проведення процедури закупівлі на початку наступного року,
- або почати закупівлю наприкінці поточного року/початку нового року, не зва-

жаючи на наявність/відсутність кошторису.

Розглянемо обидва варіанти більш детально.

Продовження договорів За вимогами п. 17 *Особливостей № 1178* договір про закупівлю за результатами проведеної закупівлі згідно з *пунктами 10 і 13* цих особливостей укладається відповідно до ЦКУ і ГКУ¹¹ з урахуванням положень ст. 41 *Закону № 922*, крім

частин 2–5, 7–9 ст. 41 Закону № 922, та цих *Особливостей*. Тобто йдеться про договори на суму понад 100 тис. грн — для товарів і послуг, 200 тис. грн — для поточного ремонту та 1,5 млн грн — для робіт.

Відповідно до п.п. 8 п. 19 *Особливостей* № 1178 істотні умови договору про закупівлю не можуть змінюватися після його підписання до виконання зобов'язань сторонами в повному обсязі, крім, зокрема, зміни умов у зв'язку із застосуванням положень ч. 6 ст. 41 Закону № 922.

Свою чергою, замовники відповідно до ч. 6 ст. 41 Закону № 922 мають право продовжити дію **договору про закупівлю** на строк, достатній для проведення процедури закупівлі/спрощеної закупівлі на початку наступного року на суму, **що не перевищує 20 %**.

Що необхідно врахувати, ухвалюючи таке рішення?

По-перше, знову ж таки йдеться про **договори про закупівлю**. Тобто продовжити можна договір, укладений за результатами ВТ, закупівлі в е-каталозі та відповідно до п. 13 *Особливостей* № 1178 (крім п.п. 13 п. 13).

По-друге, договір, дія якого продовжується, на момент укладення відповідної додаткової угоди **має бути чинним**. Отже, якщо термін дії договору — до 31.12.2023, то угоду про продовження його дії необхідно укласти **не пізніше цієї дати** (нагадаємо, що і звіт про виконання договору не має бути оприлюднений). Тож якщо договір має термін дії до 31.12.2023, то додаткову угоду слід укласти до 31.12.2023, а 01.01.2024 укласти додаткову угоду вже не можна і вам доведеться відзвітувати про його виконання.

По-третє, договір продовжується за умови, що видатки на ці цілі **затверджено в установленому порядку**. Частиною 1 ст. 48 БКУ¹² встановлено, що розпорядники бюджетних коштів беруть бюджетні зобов'язання та здійснюють платежі **тільки в межах бюджетних асигнувань, встановлених кошторисами**, враховуючи необхідність виконання бюджетних зобов'язань минулих років. На початку року кошториси можуть бути ще не затверджені. Тож можна укласти **дві угоди**:

- у грудні 2023 року — додаткову угоду про продовження строку;
- на початку 2024 року після затвердження кошторисів — додаткову угоду в частині збільшення суми, адже здійсненню закупівель розпорядником бюджетних коштів передують визначен-

ня відповідних бюджетних асигнувань відповідно до визначених бюджетних призначень. Про це йдеться, зокрема, і в листі Мінекономіки від 10.09.2020 № 3304-04/55366-06.

По-четверте, як зазначено в ч. 6 ст. 41 Закону № 922, вартість у додатковій угоді не має перевищувати 20 % суми, визначеної в **початковому** договорі про закупівлю. Слово «початковому» Мінекономіки не розшифровує. Втім, у додатку до листа від 24.11.2020 № 3304-04/69987-06 (див. «Бухгалтерія: бюджет», № 45/2020, с. 15) міністерство зазначило, що 20 % відраховуються від **остаточної (кінцевої) вартості** укладеного договору про закупівлю **з урахуванням змін, внесених до нього (в разі наявності)**.

Аналогічну думку простежуємо і в листі ДКСУ від 28.12.2019 № 16-04-04/23825, де служба зазначає, що відповідно до пунктів 2.13 та 2.14 Порядку № 309¹³ розпорядники бюджетних коштів приводять свої зобов'язання до фактичних і бюджетні фінансові зобов'язання (крім кредиторської заборгованості) знімаються з обліку органами казначейства в кінці бюджетного року.

По-п'яте, сказано, що договір можна продовжити **на строк, достатній для проведення процедури закупівлі/спрощеної закупівлі**. Тож який термін слід зазначати в додатковій угоді? Згідно з ч. 1 ст. 631 ЦКУ строком договору є час, **протягом якого сторони можуть здійснити свої права і виконати свої обов'язки відповідно до договору**. На це свого часу звертало увагу Мінекономрозвитку в листі від 27.10.2016 № 3302-06/34307-06. Проте 20 % суми попереднього договору навряд чи вистачить замовнику надовго. Тож, визначаючи строк, слід зважати на суму, яку маєте в підсумку, та, звичайно, на строк, необхідний для проведення запланованої процедури закупівлі.

У разі внесення змін до істотних умов договору про закупівлю замовник обов'язково оприлюднює повідомлення про внесення змін до договору про закупівлю відповідно до вимог п. 11 ч. 1 ст. 10 Закону № 922 з урахуванням *Особливостей* № 1178.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! А от продовження депорогових договорів та договорів, укладених згідно з п. 9 *Особливостей* № 1178 ані Законом № 922, ані *Особливостями* № 1178 не передбачено.

¹² Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI.

¹³ Порядок реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів в органах Державної казначейської служби України, затверджений наказом МФУ від 02.03.2012 № 309.

Окремо слід зазначати, що відповідно до ч. 1 ст. 526 ЦКУ зобов'язання має виконуватися належним чином відповідно до умов договору та вимог цього Кодексу, інших актів цивільного законодавства, а за відсутності таких умов та вимог — відповідно до звичаїв ділового обороту або інших вимог, що їх зазвичай висувають. Тож умову про те, що договір є обов'язковим до виконання зобов'язань сторонами у повному обсязі, за рекомендаціями міністерства, наданими в листі від 19.07.2022 № 3323-04/50213-06, **сторони могли включати** (див. газету «Бухгалтерія: бюджет», № 30/2022, с. 14). Тобто такий договір може тривати й після 01.01.2024, але тільки в частині повного виконання сторонами зобов'язань, і продовжувати термін його дії для інших цілей чи збільшувати його суму не можна.

За планом: чи все так просто? Як впливає з норм п. 14 Особливостей № 1178, **можна запланувати та провести закупівлю в поточному на наступний рік.**

Загалом Мінекономіки неодноразово наголошувало на тому, що наявність чи відсутність кошторису **не є перешкодою для планування і початку закупівель** (наприклад, див. «Бухгалтерія: бюджет», № 35/2020, с. 11), оскільки Законом № 922 не встановлено обов'язку замовника складати та затверджувати річний план закупівель на підставі кошторису (тимчасового кошторису). Одна лише пересторога — в договорі обов'язково мають бути визначені умови виникнення фінансових зобов'язань.

Так, відповідно до абз. 3 ч. 1 ст. 4 Закону № 922 та вже згаданого п. 14 Особливостей № 1178 закупівля здійснюється відповідно до річного плану.

Отже, замовник, що має невідкладну потребу в закупівлі, може **розпочати закупівлю незалежно від наявності кошторису, сформувавши і оприлюднивши річний план закупівель**. Однак оплату в договорі **слід передбачати з умовою щодо фактичного фінансування**.

При цьому слід врахувати:

- 1) особливості здійснення витрат бюджету в разі несвоєчасного набрання чинності законом про держбюджет, визначені ст. 41 БКУ;
- 2) вимоги ч. 1 ст. 23 БКУ та ч. 4 ст. 48 БКУ, які **забороняють** взяття розпорядниками бюджетних зобов'язань та здійснення платежів **без відповідних бюджетних асигнувань**, а також слід передбачити в проекті договору про закупівлю та договорі про закупівлю відповідний

порядок виникнення договірних зобов'язань залежно від реального фінансування.

Відповідно до п. 2.1. Порядку № 309 розпорядники бюджетних коштів беруть бюджетні зобов'язання в межах бюджетних асигнувань, **установлених кошторисами** (планами використання бюджетних коштів), з урахуванням планів асигнувань (за винятком надання кредитів з бюджету) загального фонду бюджету, планів надання кредитів із загального фонду бюджету, планів спеціального фонду бюджету (за винятком власних надходжень бюджетних установ та відповідних видатків), помісячних планів використання бюджетних коштів відповідно до ст. 48 БКУ.

Однак за умови взяття бюджетного зобов'язання, **за яким застосовується процедура закупівлі/спрощена закупівля** товарів, робіт і послуг, розпорядник бюджетних коштів подає до органу Казначейства Реєстр відповідно до абз. 1 п. 2.2 Порядку № 309 **протягом:**

- **7 робочих днів** з дати оприлюднення звіту про результати проведення закупівлі з використанням ЕСЗ у разі наявності в обліку органу Казначейства кошторису (плану використання бюджетних коштів);
- **або** протягом 7 робочих днів **з дати взяття на облік органом Казначейства кошторису** (плану використання бюджетних коштів) (абз. 2 п. 2.2 Порядку № 309).

3 процедур закупівель за Особливостями № 1178 залишились **лише ВТ**. Тож, на нашу думку, незалежно від дати договору за результатами проведення ВТ органи ДКСУ мають зареєструвати зобов'язання в семиденний термін після взяття на облік кошторису установи, якщо такого ще немає на момент оприлюднення звіту про результати закупівлі.

А от щодо закупівель через е-каталог, то, на нашу думку, такі правила не діють. Тож з особливо важливими ресурсами на кшталт електроенергії, потреба в яких безперервна, ризикувати не радимо. Пояснимо.

Як бачимо, в абз. 2 п. 2.2 Порядку № 309 йдеться про реєстрацію бюджетного зобов'язання, за яким застосовується **процедура закупівлі/спрощена закупівля**. Спрощених закупівель Особливостями № 1178 не передбачено. Лишаються лише процедури закупівлі.

Статтею 13 Закону № 922 визначено **три конкурентні процедури закупівлі:** ВТ,

торги з обмеженою участю та конкурентний діалог, а також додатково — переговорна процедура. І, як ми з'ясували вище, з них за *Особливостями № 1178* застосовуються лише ВТ.

Свою чергою, згідно з *абз. 3 п. 2.2 Порядку № 309* за умови взяття бюджетного зобов'язання, за яким здійснюється закупівля товарів, робіт і послуг з урахуванням особливостей, визначених законодавством, **без застосування процедур закупівель / спрощених закупівель / електронних каталогів** для закупівлі товарів розпорядник бюджетних коштів подає до органу Казначейства Реєстр так само:

- або протягом 7 робочих днів із дати взяття бюджетного зобов'язання;
- або протягом 7 робочих днів із дати взяття на облік органом Казначейства кошторису (плану використання бюджетних коштів).

Водночас е-каталог серед процедур закупівель, навіть коли його застосування визначено *п. 10 Особливостей № 1178* як обов'язкове, до процедур закупівель не включено і не прирівняно. Тож не можна говорити про аналогію процедури закупівлі та е-каталогу в розумінні *Порядку № 309* і застосування однакового порядку реєстрації зобов'язань.

Якась плутанина. В *абз. 2* е-каталогу немає, а *абз. 3* передбачає порядок реєстрації без застосування, зокрема, е-каталогу. Тож виходить, що для договорів закупівель за е-каталогом взагалі застосовний *абз. 1 п. 2.2 Порядку № 309* — протягом 7 робочих днів з дати взяття бюджетного зобов'язання?

Звичайно, думку ДКСУ та Мінекономіки щодо цього питання ми спробуємо з'ясувати, але, повторимось, наразі поспішати із новорічними закупівлями в поточному році через е-каталог не радимо.

Б

ВЧИТЕЛЬ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ БУДЕ ВИКЛАДАТИ ПРЕДМЕТ «ЗАХИСТ ВІТЧИЗНИ»: ЩО З КАТЕГОРІЄЮ ТА ЗВАННЯМ?

Олена Макарук,

головний спеціаліст відділу праці та нормативно-інформаційного забезпечення департаменту фінансування державних і загальнодержавних видатків Міністерства освіти і науки України

Вчитель початкових класів має вищу кваліфікаційну категорію (14 тарифний розряд) та звання «старший вчитель». З листопада 2023 року він викладає також предмет «Захист Вітчизни» у старших класах. За якою категорією (тарифним розрядом) слід оплачувати години такого викладання? І чи враховувати при оплаті наявність педагогічного звання?

Категорія Згідно з ч. 3 ст. 38 Закону України «Про повну загальну середню освіту» від 16.01.2020 № 463-IX до повноважень керівника закладу загальної середньої освіти належить, зокрема, **вирішення питань, пов'язаних із трудовими відносинами, відповідно до вимог законодавства.**

Пунктом 4 постанови 1298¹ передбачено надання права керівникам місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, при яких створені централізовані бухгалтерії, керівникам бюджетних установ, закладів та організацій у межах фонду заробітної плати, затвердженого у кошторисах доходів і видатків, **установлювати працівникам цих установ, закладів та організацій конкретні розміри посадових окладів та доплат і надбавок до них.**

Оплата праці працівників закладів та установ освіти здійснюється відповідно до Інструкції № 102², яка застосовується в частині, що не суперечить умовам оплати праці, визначеним наказом № 557³, розробленим на виконання постанови № 1298. Пунктом 4 Інструкції № 102 визначено, що посадові оклади встановлюються керівниками на основі чинних кваліфікаційних вимог **і тарифних розрядів працівників відповідної кваліфікації з наступною атестацією або тарифікацією згідно з чинним законодавством.** Тож право встановлювати посадовий оклад працівнику під час прийому його на роботу, в разі переведення з однієї посади на іншу, а також в разі довантаження годинами на іншій посаді **належить до компетенції керівника закладу загальної середньої освіти.**

У додатку 6 до наказу № 557 визначено тарифні розряди, за якими здійснюється оплата праці вчителів закладів загальної середньої

освіти. Тарифні розряди за цією посадою залежать від кваліфікаційної категорії, **присвоєної за наслідками атестації:** вища категорія — 14 тарифний розряд, перша категорія — 13, друга категорія — 12, без категорії — 10–11.

Положення № 805⁴, яке набуло чинності з 1 вересня 2023 року, регламентує лише порядок проведення атестації педагогічних працівників та не встановлює порядку оплати праці педагогічних працівників.

Згідно з п. 12 розд. I Положення № 805, якщо в міжатестаційний період педагогічного працівника довантажено годинами з інших предметів (інтегрованих курсів), то присвоєна кваліфікаційна категорія поширюється на все педагогічне навантаження до чергової атестації.

За педагогічними працівниками, які переходять на роботу з одного закладу освіти до іншого, а також на інші педагогічні посади в цьому закладі освіти, зберігаються присвоєні за результатами останньої атестації кваліфікаційні категорії та педагогічні звання. Атестація таких працівників здійснюється не пізніше ніж через два роки після прийняття їх на роботу (п. 14 розд. I Положення № 805). Зазначена норма застосовується також при довантаженні працівника годинами за іншою педагогічною посадою.

Отже, кваліфікаційна категорія «спеціаліст вищої категорії», присвоєна педагогічному працівнику **на посаді вчителя початкових класів, зберігається в разі довантаження такого працівника годинами за предметом «Захист Вітчизни».**

Водночас зауважуємо, що в разі довантаження вчителя годинами за іншим навчальним предметом такий працівник повинен мати вищу освіту за спеціальністю, що відповідає

1

Постанова КМУ «Про оплату праці працівників на основі Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери» від 30.08.2002 № 1298.

2

Інструкція про порядок обчислення заробітної плати працівників освіти, затверджена наказом МОН від 15.04.1993 № 102.

3

Наказ МОН «Про впорядкування умов оплати праці та затвердження схем тарифних розрядів працівників навчальних закладів, установ освіти та наукових установ» від 26.09.2005 № 557.

4

Положення про атестацію педагогічних працівників, затверджене наказом МОН від 09.09.2022 № 805.

цьому навчальному предмету, або відповідні курси підвищення кваліфікації.

Звання Приміткою 3 до Розмірів підвищень посадових окладів (ставок заробітної плати) працівникам у державних і комунальних закладах та установах освіти, затверджених постановою № 1391⁵, встановлено: підвищення ставок заробітної плати за педагогічні звання, присвоєні за результатами атестації, здійснюється **лише за період роботи на посадах, на яких були присвоєні відповідні звання**. У разі переходу працівника з одного закладу освіти до іншого на однакові посади або на посади, які відповідають профілю предмета, дисципліни, що викладається, підвищення за педагогічне звання зберігається до чергової атестації.

Так само відповідно до п. 24 Інструкції № 102 підвищення ставок заробітної плати за звання, присвоєні за наслідками атестації, здійснюється **лише за період роботи на посадах, на яких були присвоєні відповідні звання**. У випадках переходу працівника з одного закладу до іншого **на однакові посади** або на посади, які відповідають профілю предмета, дисципліни, що викладається, доплата за звання зберігається до чергової атестації.

У ситуації, що розглядається, педагогічне звання «старший вчитель» **присвоєно за посадою вчителя**. Отже, підвищення ставок заробітної плати за це звання **зберігається при оплаті годин викладання предмета «Захист Вітчизни»**.

Б

⁵ Постанова КМУ «Деякі питання встановлення підвищень посадових окладів (ставок заробітної плати) та доплат за окремі види педагогічної діяльності у державних і комунальних закладах та установах освіти» від 28.12.2021 № 1391.

 Заклади освіти

ДВА ІНКЛЮЗИВНІ КЛАСИ В ОПОРНІЙ ШКОЛІ, А ОДИН — У ФІЛІЇ: ЧИ МАЄ ПРАВО ДИРЕКТОР НА ДОПЛАТУ?

Олена Макарук,

головний спеціаліст відділу праці та нормативно-інформаційного забезпечення департаменту фінансування державних і загальнодержавних видатків Міністерства освіти і науки України

Чи можна встановити доплату в розмірі 20 % директору опорної школи за три інклюзивні класи, якщо два класи організовано в опорній школі, а один — у філії?

Розмірами доплат за окремі види педагогічної діяльності працівникам у державних і комунальних закладах та установах освіти, затвердженими постановою КМУ від 28.12.2021 № 1391 (далі — **Розміри доплат**), передбачено доплату **керівнику закладу освіти**, в якому організовано навчання осіб з особливими освітніми потребами і **створено три і більше інклюзивних класи (групи)**, та **заступнику керівника з навчальної роботи** такого закладу освіти, в обов'язки якого входить організація інклюзивного навчання осіб з особливими освітніми потребами, в **розмірі 20 % посадового окладу**.

Головною умовою для встановлення доплати є **наявність трьох та більше інклюзив-**

них класів. Тож якщо ця умова не виконується, то доплату встановити **не можна**.

Директор Доплату встановлюють керівнику **закладу освіти** та його заступнику, в обов'язки якого входить організація інклюзивного навчання осіб з особливими освітніми потребами.

Згідно з п.п. 6 ч. 1 ст. 1 Закону про освіту¹ **заклад освіти** — це **юридична особа** публічного чи приватного права, основним видом діяльності якої є освітня діяльність.

Своєю чергою, згідно з Положенням № 532² **опорний заклад освіти є юридичною особою**, має рахунки в органах Казначейства, самостійний баланс, штамп, печатку. Кількість здобувачів освіти опорного закладу

¹ Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII.

² Положення про опорний заклад освіти, затверджене постановою КМУ від 19.06.2019 № 532.

освіти (без урахування їх кількості у філіях) має становити не менш як 200 осіб. **Філія опорного закладу освіти не є юридичною особою** і діє на підставі положення, затвердженого в установленому порядку.

Керівництво опорним закладом освіти здійснюють директор та його заступники. **Керівництво філією** опорного закладу освіти здійснює **завідувач філією та його заступники** відповідно до законодавства, статуту опорного закладу освіти та положення про філію.

При цьому п. 12 Положення № 532 встановлено, що освітній процес в опорному закладі освіти та його філіях організовується відповідно до освітньої програми (освітніх програм) опорного закладу освіти.

Обсяг педагогічного навантаження педагогічних працівників опорного закладу освіти, які забезпечують освітній процес **в опорному закладі освіти та його філіях**, визначається **директором опорного закладу освіти** відповідно до законодавства.

Структура навчального року (тривалість навчальних занять, поділ на чверті, семестри (триместри) і режим роботи **опорного закладу освіти та його філій** встановлюються **директором опорного закладу освіти** в межах часу, передбаченого навчальним планом.

Розклад уроків **опорного закладу освіти та його філій** складається відповідно до навчального плану і затверджується **директором опорного закладу освіти**.

Також згідно з п. 3 *Типових штатних нормативів*³ до школи з єдиним штатним розписом належить й опорна школа з її філіями, при формуванні штатного розпису якої враховують також кількість учнів (класів тощо) її філій. Тобто при формуванні штатного розпису опорної школи враховують кількість учнів (класів тощо) її філій.

Отже, якщо керівник опорної школи відповідає за організацію освітнього процесу, **зокрема й організацію інклюзивного навчання, як в опорній школі, так і в її філіях**, та оскільки доплата встановлюється керівнику закладу саме за організацію інклюзивного навчання в закладі, то такий директор опорного

закладу освіти, в якому є три інклюзивні класи (два класи в опорній школі, а один — у філії), **має право на доплату**, передбачену *Розмірами доплат*.

Нагадаємо, що доплати і надбавки керівнику закладу освіти встановлюються (скасовуються) **за рішенням органу вищого рівня**.

Зауважимо, що зазначену доплату встановлюють директору **тільки до основного окладу** директора. Якщо він веде викладацьку роботу в цьому ж закладі, то на такі години ця **доплата не встановлюється**.

Заступник У закладі освіти, в якому створено три і більше інклюзивних класи, зазначену доплату встановлюють **лише тому заступнику** керівника з навчальної роботи, **в обов'язки якого входить організація інклюзивного навчання** осіб з особливими освітніми потребами.

Наприклад, якщо в закладі загальної середньої освіти є чотири інклюзивних класи (два — в початковій школі та два — в середній) і за організацію інклюзивного навчання осіб з особливими освітніми потребами в такому закладі відповідають **два заступники директора, то доплату не встановлюють жодному із заступників**.

Отже, в опорній школі, де є три інклюзивні класи (два — в опорній школі, а один — у філії), ні заступнику з навчальної роботи опорної школи, ні завідувачу філії опорної школи, ні його заступнику з навчальної роботи **не встановлюють доплату за організацію інклюзивного навчання**.

Доплата за роботу в інклюзивному класі *Розмірами доплат* передбачено встановлення доплати в розмірі 20 % педагогічним працівникам за роботу в інклюзивному класі. Цю доплату встановлюють лише тим педагогічним працівникам, які викладають в інклюзивних класах і тільки за години роботи в цих класах.

Тож якщо директор чи його заступник мають години педагогічного навантаження в інклюзивному класі, то в тарифікації на такі години встановлюють доплату в розмірі 20 %.

Б

³ Типові штатні нормативи закладів загальної середньої освіти, затверджені наказом МОН від 06.12.2010 № 1205

Стипендії

СТИПЕНДІЯ СТУДЕНТУ ЗФПО (КОЛЕДЖУ), ЯКИЙ Є ОСОБОЮ З ІНВАЛІДНІСТЮ ПО ЗОРУ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ

Алла Головка,

експерт газети «Бухгалтерія: бюджет»

Прошу надати відповідь щодо розміру стипендії студенту закладу фахової передвищої освіти (коледжу), який є особою з інвалідністю по зору. Чи має він право одночасно отримувати і соціальну і академічну стипендію? Чи підвищується його академічна стипендія на 50%?

Скажемо відразу: в питаннях призначення стипендії студентам з інвалідністю по зору в законодавстві є білі плями, які законодав-

ці не поспішають вирішувати. Розберімося, зважаючи на роз'яснення, які ми отримали від Міносвіти щодо цього питання.

ПРАВО НА АКАДЕМІЧНУ СТИПЕНДІЮ

Академічну стипендію студенти з числа осіб з інвалідністю по зору отримують **в загальному порядку** — згідно з **рейтингом успішності** (п. 13 Порядку № 882¹). Тобто якихось певних послаблень щодо цього питання для осіб з інвалідністю немає.

Згідно з *Розмірами стипендій*² розмір мінімальної ординарної (звичайної) академічної стипендії для студентів закладів фахової передвищої освіти (ЗФПО), які здобувають:

- освітньо-кваліфікаційний рівень «молодший спеціаліст», освітньо-професійний ступінь «фаховий молодший бакалавр», освітній ступінь «бакалавр», **крім тих**, що навчаються за спеціальностями (спеціалізаціями), для яких встановлю-

ються академічні стипендії у підвищеному розмірі, — **1510 грн на місяць**;

- освітньо-кваліфікаційний рівень «молодший спеціаліст», освітньо-професійний ступінь «фаховий молодший бакалавр», освітній ступінь «бакалавр» за спеціальностями (спеціалізаціями), для яких встановлюються академічні **стипендії у підвищеному розмірі**, — **1930,00 грн на місяць**.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Порядком № 882 не передбачено підвищення розміру академічної стипендії студентам з числа осіб з інвалідністю по зору.

ПРАВО НА СОЦІАЛЬНУ СТИПЕНДІЮ

З цією стипендією складніше, адже *Порядок 882* окремо **не виділяє осіб з інвалідністю, які навчаються в ЗФПО, як отримувачів соціальної стипендії**.

Так, в розділі «Соціальні стипендії у закладах фахової передвищої, вищої освіти (наукових установах)» *Порядку № 882* сказано таке.

ЦИТАТА. «20. Соціальна стипендія у розмірі та порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, **в обов'язковому порядку** виплачується студентам і курсантам невійськових закладів фахової передвищої, вищої освіти, **які за результатами навчального семестру не мають академічної заборгованості****, незадовільних результатів навчання, **включені до рей-**

тингу відповідно до цього *Порядку та належать до однієї з таких категорій:*

1) діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування, особи з їх числа, а також особи, які в період навчання у віці від 18 до 23 років залишилися без батьків;

2) особи, які згідно із Законом України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» мають пільги під час призначення стипендії;

3) особи, які відповідно до статті 5 Закону України «Про підвищення престижності шахтарської праці» мають право на призначення соціальних стипендій;

4) особи, яким Законом України «Про внесення змін до деяких законів України

¹ Порядок призначення і виплати стипендій, затверджений постановою КМУ від 12.07.2004 № 882.

² Розміри стипендій учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти, студентів закладів фахової передвищої та вищої освіти, наукових установ державної та комунальної форми власності, а також переможців та учасників інтелектуальних змагань, затверджені постановою КМУ від 28.12.2016 № 1047.

щодо державної підтримки учасників бойових дій та їхніх дітей, дітей, один із батьків яких загинув у районі проведення антитерористичних операцій, бойових дій чи збройних конфліктів або під час масових акцій громадянського протесту, дітей, зареєстрованих як внутрішньо переміщені особи, для здобуття професійно-технічної та вищої освіти» гарантується призначення соціальної стипендії».

(п. 20 Порядку № 882)

Як бачимо, осіб з інвалідністю з цього переліку **немає**. Тож чи можуть вони взагалі отримувати соціальну стипендію? Відповімо: **можуть, але на підставі іншого документа**. Так, п.п. 10 п. 4 Порядку № 1045 передбачено, що право на соціальні стипендії мають студенти (курсанти), які навчаються за державним замовленням у ЗФПО державної форми власності за денною або дуальною формою здобуття освіти та не перебувають в академічній відпустці, із числа, зокрема, **дітей з інвалідністю та осіб з інвалідністю I–III груп**.

Нагадаємо, що соціальні стипендії:

- виплачуються **за рахунок коштів, передбачених у державному бюджеті для виплати соціальних стипендій Мінсоцполітики**. Забезпечують перерахування коштів закладам освіти розпорядники нижчого рівня — структурні підрозділи з питань соціального захисту населення районних державних адміністрацій, виконавчі органи міських і районних у місті (у разі їх утворення) рад (п. 3 Порядку № 1045);
- призначаються студентам (курсантам), які за результатами навчального семестру **не мають академічної заборгованості, незадовільних результатів навчання, включені до рейтингу успішності** з урахуванням вимог включення до такого рейтингу студентів (курсантів) **першого року навчання до першого семестрового контролю**, визначених Порядком № 882 (абз. 2 п.п. 13 п. 4 Порядку № 1045).

Відповідно до Розмірів стипендії розмір соціальної стипендії для студентів ЗФПО, які здобувають освітньо-кваліфікаційний рівень «молодший спеціаліст», освітньо-професійний ступінь «фаховий молодший бакалавр», освітній ступінь «бакалавр», становить **890,00 грн на місяць**.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Підвищення розміру такої стипендії для осіб з інвалідністю по зору **не передбачено**. Пояснимо.

Згідно з п. 23 Порядку № 882 особам, **зазначеним у п. 20 цього Порядку**, які мають право на призначення соціальних стипендій згідно з цим Порядком, розмір **соціальної стипендії**, визначеної **відповідно до пп. 20 і 22 цього Порядку**, збільшується студентам з інвалідністю з порушенням зору та/або слуху на 50% мінімальної ординарної (звичайної) академічної стипендії відповідного типу закладу освіти. Зверніть увагу:

- **по-перше**, йдеться про соціальну стипендію, **призначену за п. 20 цього Порядку**, а як ми вище з'ясували, в цьому пункті **немає осіб з інвалідністю**;
- **по-друге**, передбачено підвищення саме **соціальної стипендії**. Своєю чергою, Порядком № 1045 такого підвищення **не передбачено**, що підкреслило МОН в листі від 01.12.2023 № 1/19014-23 у відповідь на наш запит.

ЦИТАТА. «Постановою Кабінету Міністрів України від 12.07.2004 р. № 882 «Питання стипендіального забезпечення» у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 № 1050 затверджений Порядок призначення і виплати стипендій (далі — Порядок № 1050).

Пунктом 23 Порядку № 1050 визначено, що студентам, які є інвалідами по зору і слуху та мають право на призначення соціальних стипендій згідно з цим Порядком, розмір соціальної стипендії збільшується на 50 відсотків мінімальної ординарної (звичайної) академічної стипендії відповідного типу закладу освіти.

При цьому Порядком використання коштів, передбачених у державному бюджеті для виплати соціальних стипендій студентам (курсантам) закладів фахової передвищої та вищої освіти, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2016 року № 1045 (далі — Порядок № 1045), пунктом 2 якої встановлено, що головним розпорядником бюджетних коштів та виконавцем бюджетної програми є Мінсоцполітики, **таке збільшення не передбачене**.

Міністерство освіти і науки неодноразово вносило пропозиції Міністерству соціальної політики щодо врегулювання зазначеного питання, однак пропозиції МОН до цього часу не враховані.

(витяг із листа МОН від 01.12.2023 № 1/19014-23)

3
Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для виплати соціальних стипендій студентам (курсантам) закладів фахової передвищої та вищої освіти, затверджений постановою КМУ від 28.12.2016 № 1045.

АКАДЕМІЧНА ТА СОЦІАЛЬНА СТИПЕНДІЇ: ВИБРАТИ МОЖНА ТІЛЬКИ ОДНУ

А що, коли студент має право одночасно як на академічну стипендію (за результатами семестрового контролю), так і на соціальну стипендію як особа з інвалідністю по зору?

На цей випадок є абз. 3 п.п. 13 п. 4 Порядку № 1045, де сказано, що студентам (курсантам), які мають право **на отримання соціальної стипендії і набувають право на отримання академічної стипендії, виплачується тільки один вид стипендії за їх вибором**, крім дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, та особам з їх числа, а також студентам (курсантам), які в період навчання у віці від 18 до 23 років залишилися без батьків (батьки яких померли/оголошені померлими, загинули або пропали безвісти), яким одночасно виплачується академічна та соціальна стипендії відповідно до законодавства.

Отже, якщо студент ЗФПО, який є особою з інвалідністю по зору:

- має право **одночасно** на академічну та соціальну стипендію, то він **може вибрати тільки одну з цих стипендій**. Оскільки розмір академічної стипендії (1510,00 грн чи 1930,00 грн) **значно біль-**

ший за розмір соціальної (890,00 грн), його вибір очевидний. Згідно з п. 22 Порядку № 882 якщо студент ЗФПО обрав отримання академічної стипендії, то він втрачає право на отримання соціальної стипендії на наступний навчальний семестр, про що заклад освіти невідкладно інформує орган соціального захисту населення за місцем розташування закладу освіти;

- **втратив право на призначення академічної стипендії**, то тоді він може отримати соціальну стипендію в розмірі 890,00 грн. Втім, нагадаємо, що соціальні стипендії призначаються студентам (курсантам), які за результатами навчального семестру **не мають академічної заборгованості, незадовільних результатів навчання, включені до рейтингу успішності** з урахуванням вимог включення до такого рейтингу студентів (курсантів) першого року навчання **до першого семестрового контролю**, визначених *Порядком № 882* (абз. 2 п.п. 13 п. 4 Порядку № 1045).

Б

✍ Заклади освіти

МИСТЕЦЬКА ШКОЛА МАЄ ЗАЛИШОК КОШТІВ ІЗ НАДХОДЖЕНЬ, ОТРИМАНИХ ЯК ПЛАТА ЗА НАВЧАННЯ ДІТЕЙ: НА ЩО МОЖНА ВИКОРИСТАТИ?

Алла Головка,

експерт газети «Бухгалтерія: бюджет»

Мистецька школа має залишок коштів, отриманих як плата за навчання дітей. Чи можна за ці кошти закупити меблі для навчальних класів? Чи потрібне для цього рішення батьківського комітету або ж рішення сесії?

Бюджетний Кодекс
України від 08.07.2010
№ 2456-VI.

Дійсно, тут є нам чим подумати. Зокрема, ст. 13 БКУ¹ визначає, що власні надходження бюджетних установ отримуються додатково до коштів загального фонду бюджету і включаються до спеціального фонду бюджету. Водночас власні надходження бюджетних установ поділяють **на такі групи:**

- **перша група** — надходження від плати за послуги, що надаються бюджетними установами згідно із законодавством;

- **друга група** — інші джерела власних надходжень бюджетних установ.

Крім того, ст. 13 БКУ визначає напрями використання власних надходжень залежно від відповідної підгрупи кожної з двох груп.

Перша група поділяється на такі підгрупи:

- **підгрупа 1** — плата за послуги, що надаються бюджетними установами згідно з їхньою основною діяльністю;

2
Перелік платних послуг, які можуть надаватися закладами освіти, іншими установами та закладами системи освіти, що належать до державної та комунальної форми власності, затверджений постановою КМУ від 27.08.2010 № 796.

3
Закон України «Про позашкільну освіту» від 22.06.2000 № 1841-III.

4
Постанова КМУ «Про встановлення розміру плати за навчання у державних школах естетичного виховання дітей» від 25.03.1997 № 260.

5
Порядок надання платних освітніх послуг державними та комунальними навчальними закладами, затверджений наказом МОН, Мінекономіки, Мінфіну від 23.07.2010 № 736/902/758.

- **підгрупа 2** — надходження бюджетних установ від додаткової (господарської) діяльності.

І річ у тому, що плату за навчання в мистецьких школах загалом не можна вважати класичною платною послугою, тобто віднести до підгрупи 1 першої групи. Пояснимо.

По-перше, перелік платних послуг, що їх можуть надавати заклади освіти, визначає Перелік № 796². І в цьому переліку немає послуг із навчання, які надаються мистецькими школами (музичними школами тощо).

По-друге, такі заклади можуть отримувати плату за навчання, адже таку можливість передбачено ст. 26 Закону про позашкільну освіту³. А постанова № 260⁴ встановлює порядок визначення розміру плати батьків за навчання дітей в мистецьких школах. Водночас обидва ці документи оперують поняттям «плата за навчання», а не платна послуга в сфері освіти. При цьому згідно з п. 2.1 розд. II Порядку № 736/902/758⁵ встановлення вартості платної освітньої послуги здійснюється на базі економічно обґрунтованих витрат, пов'язаних з її наданням. Своєю чергою, плату за навчання дітей в мистецьких школах згідно з постановою № 260 визначає один раз на рік дирекція цього закладу за погодженням з органами місцевої влади.

Отже, нічого не лишається, як віднести плату за навчання до надходжень бюджетних установ від додаткової (господарської) діяльності — **підгрупа 2 першої групи**. Згідно зі ст. 13 БКУ такі власні надходження **використовуються на організацію додаткової (господарської) діяльності бюджетних установ**.

Втім, коли ми поставили це питання МКІП, то в листі від 03.07.2023 № 1708/В-3090/23-ЗВГ отримали таку відповідь.

ЦИТАТА. «Відповідно до частини сьомої статті 79 Закону України «Про освіту», розділу VI Положення про мистецьку школу, затвердженого наказом Міністерства культури України 09 серпня 2018 року № 686 <...>, бюджетні асигнування на освіту, включаючи кошти освітніх субвенцій, позабюджетні кошти та кошти, **отримані закладом освіти як плата за навчання, підготовку, перепідготовку, підвищення кваліфікації кадрів, за надання додаткових освітніх послуг, не можуть бути вилучені в дохід**

держави або місцевих бюджетів. Зазначені кошти спрямовуються на діяльність, визначену установчими документами закладу освіти.

Враховуючи вищевикладене, кошти, отримані мистецькою школою як плата за навчання, **можуть бути спрямовані на діяльність, визначену статутом мистецької школи**».

(витяг з листа МКІП від 03.07.2023 № 1708/В-3090/23-ЗВГ)

Отже, МКІП не стало відповідати, до якої групи власних надходжень віднести плату за навчання в мистецьких школах.

Втім, із наведених МКІП документів вбачається, що кошти, отримані мистецькою школою як плата за навчання, **можуть бути спрямовані на діяльність, визначену статутом мистецької школи**. Як правило, в таких статутах прописують, що основним видом діяльності мистецької школи є **освітня і мистецька діяльність, яка включає організацію, забезпечення та реалізацію мистецько-освітнього процесу** з метою формування у здобувачів початкової мистецької освіти компетентності, передбаченої освітньою програмою.

Це достатньо широке коло. Для освітнього процесу потрібна і **матеріально-технічна база, і працівники** (це видатки і на зарплату, і на відрядження, і на навчання працівників тощо), і **організація та проведення певних заходів** тощо. І загалом не суперечить зазначеному вище той факт, що плату за навчання можна віднести до підгрупи 2 першої групи власних надходжень, які використовуються на організацію додаткової (господарської) діяльності бюджетних установ.

Отже, повертаючись до запитання читача, за надходження від плати за навчання **можна придбати меблі для навчальних класів**, адже це видатки на організацію, забезпечення та реалізацію мистецько-освітнього процесу.

Доцільно також напрями використання плати за навчання прописати в положенні про мистецьку школу, затвердженому в закладі.

Водночас законодавство не вимагає для проведення таких видатків отримання рішення батьківського комітету чи рішення сесії (втім, такі вимоги можуть бути прописані в положенні про мистецьку школу, затвердженому в закладі).

Б